

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

26

YASAMA YILI

1

SIRA SAYISI: 269

**Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolüne
Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun
Tasarısı (1/592) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri
Komisyonu Raporları**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• Kanun Tasarıları Yenileme Tezkeresi ve Listesi	4
• 1/592 Esas Numaralı Tasarının	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	13
- Gerekçesi	13
• Çevre Komisyonu Raporu	15
• Dışişleri Komisyonu Raporu	17
• Tasarı Metni	19
• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	19
• Protokol Metni	20

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: 31853594-101-30-4142

23/12/2015

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığımıza sunulan ve İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ekli listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulu'nca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Ahmet Davutoğlu
Başbakan

Ek: Liste

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
1.	1/970	Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
2.	1/367	Kullanılmış Yakıt İdaresinin ve Radyoaktif Atık İdaresinin Güvenliği Üzerine Birleşik Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
3.	402542	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Enerjisi Mübadelesi ile İlgili Olarak Ortaya Çıkan Borca İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
4.	1/392	Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ve Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölge Ofisi Arasında İki Yıllık İşbirliği Anlaşması 2010/2011'in Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
5.	1/400	Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Irak Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında Muhtemel Bir Serbest Ticaret Anlaşmasının Etkilerinin Değerlendirilmesine Dair Bir Ortak Komisyon Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
6.	1/351	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Çevre, Doğa, Su ve Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
7.	1/375	Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanı ile Avusturya Cumhuriyeti Federal, Tarım, Ormancılık, Çevre ve Su Yönetimi Bakanı Arasında Çevre ve Ormancılık Alanında İşbirliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
8.	1/383	Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanlığı Arasında Meteoroloji ve Meteorolojik Araştırmalar Alanlarında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
9.	1/385	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Hükümeti Arasında Çevre ve Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
10.	1/388	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
11.	1/406	Bazı Tehlikeli Kimyasalların ve Pestisitlerin Uluslararası Ticaretinde Ön Bildirimli Kabul Usulüne Dair Rotterdam Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
12.	1/430	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
13.	1/431	Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Çevre Bakanlığı Arasında Çevre Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
14.	1/436	Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Irak Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı Arasında Orman ve Ormancılık Araştırmaları Alanlarında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
15.	1/468	Kahçı Organik Kirleticilere İlişkin Stokholm Sözleşmesine İlave Edilen Anlaşmazlıkların Çözümü Hakkında EK-G'nin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
16.	1/752	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Çevre Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
17.	1/828	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık ve Su Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
18.	1/845	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
19.	1/864	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
20.	1/896	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kurulu Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
21.	1/455	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İzinsiz İkamet Eden Şahısların Geri Kabulüne Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
22.	1/616	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göç Konularına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı
23.	1/729	İsviçre Konfederasyonu ile Avusturya Cumhuriyeti Arasında Viyanada Uluslararası Göç Siyaseti Geliştirme Merkezi Kurulması ve İşleyişine Dair Anlaşmaya Katılmamızın Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
24.	1/793	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İzinsiz İkamet Eden Şahısların Geri Kabulüne Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
25.	1/849	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Geri Kabul Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
26.	1/340	Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Hindistan Cumhuriyeti Petrol ve Doğal Gaz Bakanlığı Arasında Petrol ve Doğal Gaz Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
27.	1/967	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Fransa Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliği Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
28.		Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Norveç Krallığı Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
29.		Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
30.	1/366	Enerji Şartı Antlaşmasının Ticaretle İlgili Hükümlerine Getirilen Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
31.	1/980	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
32.	1/889	Türkiye Cumhuriyeti ile Nijer Cumhuriyeti Arasında Enerji ve Hidrokarbonlar Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
33.	1/317	Türkiye Cumhuriyeti, Yunanistan Cumhuriyeti ve İtalya Cumhuriyeti Arasında Türkiye-Yunanistan-İtalya Gaz Nakil Koridorunun Geliştirilmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
34.	1/851	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Su Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
35.	1/852	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
36.	1/808	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim ve Mesleki Eğitim Alanlarında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
37.	1/872	Genişletilmiş Kısmi Spor Anlaşmasının Gözden Geçirilmiş Statüsüne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
38.	1/525	Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti Arasında Kamu Yönetimi ve Kamu Personel Sisteminin Geliştirilmesi ve Desteklenmesi Alanlarında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
39.	1/610	Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı ile Birleşik Arap Emirlikleri Silahlı Kuvvetleri Genel Karargahı Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Mutabakat Mühtrasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
40.	1/731	Türkiye Cumhuriyeti ile Belarus Cumhuriyeti Arasında Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
41.	1/398	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Yönelik Kyoto Protokolüne İlişkin Taraflar Konferansında Alınan Kararın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
42.	1/868	Doha Konferansında Kyoto Protokolünde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
43.	1/991	Balinacılığın Düzenlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Sözleşmeye Ait Protokole Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
44.	1/1007	Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolüne Katılmamızın Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
45.	1/371	Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Belarus Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
46.	1/880	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fas Krallığı Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
47.	1/897	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Bahkçılık ve Su Ürünleri Alanında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı
48.	1/800	Türkiye Cumhuriyetine Şanhay İşbirliği Örgütünün Diyalog Ortağı Statüsü Tanınmasına İlişkin Muhtranın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
49.	1/957	Güneydoğu Avrupa Kanun Uygulama Merkezinin Ayrıcalık ve Bağışıklıklarına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
50.	1/617	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
51.	402517	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Benin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
52.	402534	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
53.	397396	Türkiye Cumhuriyeti ile Faroe Adaları ile İlgili Olarak Danimarka Krallığı Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
54.	397384	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Saint Vincent ve Grenadinler Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
55.	397393	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Saint Lucia Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
56.	402524	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kolombiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
57.	402530	Türkiye Cumhuriyetinin Orta Amerika Entegrasyon Sistemine Bölge Dışı Gözlemci Olarak Katılımı Konusunda Türkiye Cumhuriyeti ile Orta Amerika Entegrasyon Sistemi Arasında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
58.	397392	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
59.	397398	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
60.	397397	Bölgesel Radyokomünikasyon Konferansı (RRC-06) nın Sonuç Kararlarının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
61.	397400	Dünya Posta Birliği Kuruluş Yasasına Sekizinci Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
62.	402525	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında KKTC'de Bulunan Vakıf Kültür Varlıklarının Restorasyon İşlerinin Yürütülmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
63.	397402	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İpsala-Kipi Sınır Geçiş Bölgesinde İki Ülke Arasında İkinci Bir Karayolu Sınır Geçiş Köprüsünün Konumunun ve Üzerinden Gececek Sınır Hattının Belirlenmesine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
64.	402516	Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesine Ek İnsan Kopyalanmasının Yasaklanmasına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
65.	402523	Çiftçilik Amaçlarıyla Beslenen Hayvanların Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı
66.	397386	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna-Hersek Bakanlar Kurulu Arasında Geri Kabul Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
67.	397401	Türkiye Cumhuriyeti ile Slovak Cumhuriyeti Arasında Karayoluyla Uluslararası Yolcu ve Eşya Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
68.	1/373	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Arap Halk Sosyalist Büyük Cemahiriyesi Arasında Tarım Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

SIRA NO	ESAS NO	TASARININ ADI
69.	1/494	Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı ile Libya Arap Halk Sosyalist Büyük Cemahiriyesi Sağlık ve Çevre Genel Halk Komitesi Arasında Çevre ve Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
70.	1/377	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Libya Arap Halk Sosyalist Büyük Cemahiriyesi Arasında ve Ötesinde Tarifeli Hava Seferlerini Düzenleyen Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
71.	1/395	Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Arap Halk Sosyalist Büyük Cemahiriyesi Arasında Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
72.	1/361	Türkiye Cumhuriyeti ile Ermenistan Cumhuriyeti Arasında Diplomatik İlişkilerin Kurulmasına Dair Protokol ve Türkiye Cumhuriyeti ile Ermenistan Cumhuriyeti Arasında İlişkilerin Geliştirilmesine Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı
73.	1/776	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Bulunan Rus Defin Yerleri ile Rusya Federasyonu Topraklarında Bulunan Türk Defin Yerleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
74.	397394	Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonu Arasında Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma ve Suçluların İadesi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

18/12/2014

Sayı: 31853594-101-1018-5025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 24/11/2014 tarihinde kararlaştırılan “Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolüne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Ahmet Davutoğlu

Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/592)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Çevre Komisyonu

GEREKÇE

Antarktika Kıtası, bilim adamları tarafından deniz bilimleri araştırmaları, iklim değişikliğinin canlılar ve deniz seviyesi üzerindeki etkileri, balıkçılık, jeoloji, tıp, astronomi gibi alanlarda önemli araştırmaların yapıldığı ve bununla birlikte zengin maden rezervlerinin bulunduğu değerlendirilen bir bölgedir.

Antarktika Andlaşması, 1 Aralık 1959 tarihinde Antarktika çevresinde aktif olarak bilimsel araştırma yapan 12 ülke tarafından imzalanmış olup, 1961 yılında yürürlüğe girmiştir. 2014 yılı itibarıyla anılan Andlaşmaya aralarında ülkemizin de bulunduğu 50 ülke taraftır. Ülkemizin Antarktika Andlaşmasına katılması Bakanlar Kurulunca 3 Ağustos 1995 tarihinde kararlaştırılmış ve Bakanlar Kurulunun bu kararı, 18 Eylül 1995 tarih ve 22408 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Her yıl düzenlenen Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısında oy hakkı olan devletler “Danışman Devlet” olarak adlandırılmaktadır. Andlaşmanın 9 uncu maddesi gereğince Danışman Devletler, Kıtada kayda değer bilimsel araştırma faaliyetleri gerçekleştiren ve bu amaçla Kıtada bilimsel istasyon kuran devletlerdir. Kıtada bilimsel araştırma faaliyeti gerçekleştirmeksizin Andlaşmaya taraf olan ve Andlaşmanın amaç ve ilkelerine bağlı olan devletler, “Danışman Olmayan Devlet” statüsünde bulunmakta olup, toplantılarda oy hakkı bulunmamaktadır. Mevcut durum itibarıyla aralarında ülkemizin de bulunduğu 21 ülke danışman olmayan ülke statüsündedir.

Ülkemizin “Danışman Devlet” statüsü kazanabilmesini için kıtaya bilimsel sefer düzenlemesi ya da bilimsel istasyon kurması gerekmektedir. Bununla birlikte, ülkelerin bilimsel istasyon kurulması ve işletilmesi esnasında kıtada çevreye zarar verilmemesi ile ilgili tedbirleri almalarını teminen, 4 Ekim 1991 tarihinde imzalanmış ve 1998 yılında yürürlüğe girmiş olan Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolüne (Madrid Protokolü) taraf olmaları beklenmektedir.

Yukarıda arzedilen hususlar ışığında;

- Ülkemizin Antarktika ile ilgili çalışmalara ilk elden dâhil olabilmesini teminen Antarktika bölgesinde bir bilimsel istasyon kurulabilmesi ve işletilebilmesi,
  - Ülkemizin hiçbir ülkenin egemenliği altında olmayan Antarktika kıtasının yönetiminde söz sahibi olabilmesi,
  - Ülkemiz menfaatlerine uygun olarak Antarktika kara kıtası coğrafyası kapsamında canlı ve cansız doğal kaynakların bugünkü ve gelecek nesillerin haklarını bir arada gözeten sürdürülebilir kullanımının sağlanması,
  - Bilimsel araştırmaların teşviki ve milletlerarası bilimsel işbirliğinin desteklenmesi için gerçekleştirilen araştırmaların sonuçlarından ülkemizin de yararlanabilmesi,
  - Ülkemizin Antarktika’ya olan ilgisinin görünürlüğüünün artması, çevreye karşı duyarlılığımızın vurgulanması, diğer ülke temsilcileriyle biraraya gelinerek bilgi paylaşımı, eşgüdüm ve iletişimin ve uluslararası değişim programlarına ve projelerine katılım sağlanması ve desteklenmesi,
- amacıyla, ülkemizin Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolü’ne katılması kararlaştırılmıştır.

Çevre Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Çevre Komisyonu

11/2/2016

Esas No: 1/592

Karar No: 9

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 1/592 esas numaralı “Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolüne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” Başkanlık tarafından 5/2/2016 tarihinde tali komisyon olarak Komisyonumuza, esas komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna sevk edilmiştir.

Tasarı, Komisyonumuzun 11/2/2016 tarihli toplantısında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Dışişleri Bakanlığı temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Dünyanın en güneyinde yer alan Antarktika 14,4 milyon kilometrekarelik yüzölçümüyle dünyanın beşinci büyük kıtasıdır. Kıta'nın büyük bir bölümü kalınlığı ortalama 1,5 kilometre olan buz tabakasıyla kaplıdır. Sürekli yaşayan bir halkı bulunmayan Kıta, herhangi bir devlete ait olmayıp Birleşmiş Milletler kontrolü altındadır. Kıta'da çeşitli devletlere ait araştırma istasyonları bulunmakta olup bu istasyonlarda sayıları zaman zaman değişmekle birlikte bin ilâ beş bin araştırmacı çalışmaktadır.

Antarktika Andlaşmasına taraf olan ülkemizin, burada istasyon kurmak ve bilimsel araştırma faaliyeti yürütebilmek için Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolü'ne, diğer adıyla Madrid Protokolü'ne taraf olması gerekmektedir. 1991 yılında imzalanan ve 1998 yılında yürürlüğe girmiş olan Protokol, Kıta çevresinin ve bağlı ekosistemlerinin korunmasını ve yürütülecek faaliyetlerin Protokol'e uygun olmasını şart koşturmaktadır.

Bu itibarla Raporumuz olumlu görüş ile esas komisyon olan Dışişleri Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Üye
<i>Cihan Pektaş</i>	<i>Muhammet Balta</i>	<i>Mehmet Tüm</i>
Gümüşhane	Trabzon	Balıkesir
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Celadet Gaydalı</i>	<i>Muhammet Müfit Aydın</i>	<i>Hacı Osman Akgül</i>
Bitlis	Bursa	Gümüşhane

Üye	Üye	Üye
<i>Erdal Ataş</i>	<i>Mürteza Zengin</i>	<i>Ahmet Kenan Tanrıkulu</i>
İstanbul	İstanbul	İzmir
Üye	Üye	Üye
<i>Kerem Ali Sürekli</i>	<i>Recep Şeker</i>	<i>Murat Demir</i>
İzmir	Karaman	Kastamonu
Üye	Üye	Üye
<i>Saffet Sancaklı</i>	<i>Mustafa Şükrü Nazlı</i>	<i>Hüseyin Çamak</i>
Kocaeli	Kütahya	Mersin
	Üye	Üye
	<i>Hasan Karal</i>	<i>Barış Karadeniz</i>
	Rize	Sinop

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

22/2/2016

Esas No: 1/592

Karar No: 243

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 24'üncü Yasama Döneminde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan "Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolüne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Dönemin sona ermesi nedeniyle hükümsüz sayılmıştır. Bakanlar Kurulu tarafından yenilenerek 23/12/2015 tarihinde Meclis Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 5/2/2016 tarihinde tali komisyon olarak Çevre Komisyonuna, esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen Tasarı, Komisyonumuzun 26'ncı Yasama Dönemi 17/2/2016 tarihli 18'inci toplantısında Dışışleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Tali komisyon olan Çevre Komisyonu 11/2/2016 tarihli toplantısında Tasarıyı görüşmüş ve raporunu olumlu görüşle Komisyonumuza gönderilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunmuştur.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Tasarı ile Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolünün onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Hükümet temsilcileri tarafından;

Türkiye'nin 1995 yılında Antarktika Protokolü'ne taraf olduğu ve 1991 yılında imzalanan Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolü (Madrid Protokolü) çerçevesinde birçok ülkenin Güney Kutbunda hiçbir ülkeye ait olmayan bir yer olan Antarktika'da canlı ve cansız doğal kaynakların bugünkü ve gelecek nesillerin haklarını bir arada gözeterek sürdürülebilir kullanımının sağlanması için bilimsel çalışmalarda bulunduğu,

Türkiye'nin Protokol'e taraf olması ile bilimsel araştırmaların teşvik edilmesi, milletlerarası bilimsel iş birliğinin desteklenmesi, bilgi paylaşımı, ortak projeler geliştirilmesi ve araştırmaların sonuçlarından yararlanması imkânı sağlanacağı,

Bu çerçevede İstanbul Teknik Üniversitesi ve çeşitli sivil toplum örgütlerinin Antarktika'da araştırmalar yapmak istediği,

Protokol'ün onaylanması ile Türk bayrağının Antarktika'da dalgalanacağı,

Antarktika'da 29 ülkeye ait toplam 101 tane yerleşik araştırma enstitüsünün faaliyette olduğu ve Protokol'e taraf olunması ile Türkiye'nin de Antarktika'da bilimsel faaliyetlerde bulunacağı,

ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Mardin Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Adana Milletvekili Talip Küçükcan Rize Milletvekili Osman Aşkın Bak ve Rize Milletvekili Hasan Karal Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Taha Özhan</i> Malatya	Başkanvekili <i>Cemalettin Kani Torun</i> Bursa	Üye <i>Talip Küçükcan</i> Adana (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Mustafa Serdengeçti</i> Aksaray	Üye <i>Hişyar Özsoy</i> Bingöl	Üye <i>Fevzi Şanverdi</i> Hatay
Üye <i>Serkan Topal</i> Hatay	Üye <i>Azmi Ekinci</i> İstanbul	Üye <i>Ekmeleddin Mehmet İhsanoğlu</i> İstanbul
Üye <i>Serap Yaşar</i> İstanbul	Üye <i>Recep Şeker</i> Karaman	Üye <i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i> Mardin (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Osman Aşkın Bak</i> Rize (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Hasan Karal</i> Rize (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Halil Özcan</i> Şanlıurfa

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

ANTARKTİKA ANDLAŞMASI ÇEVRE KORUMA
PROTOKOLÜNE KATILMAMIZIN UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 3 Ağustos 1995 tarihli ve 95/7172 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile katılmamız kararlaştırılan Antarktika Andlaşması'nın eki niteliğinde olan "Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolü"ne katılmamız uygun bulunmuştur.

(2) Söz konusu Protokolün eklerine ilişkin değişiklikleri onaylamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

ANTARKTİKA ANDLAŞMASI ÇEVRE KORUMA
PROTOKOLÜNE KATILMAMIZIN UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- Tasarının 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Ahmet Davutoğlu

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

N. Kurtulmuş

Avrupa Birliği Bakanı

V. Bozkar

Çevre ve Şehircilik Bakanı

İ. Güllüce

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

N. Canikli

Kültür ve Turizm Bakanı

Ö. Çelik

Milli Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

B. Bozdağ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

F. Işık

Dışişleri Bakanı

M. Çavuşoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

A. Ç. Kılıç

İçişleri Bakanı

E. Ala

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

L. Elvan

Başbakan Yardımcısı

Y. Akdoğan

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

A. İslam

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı

N. Zeybekci

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Milli Eğitim Bakanı

N. Avcı

Sağlık Bakanı

M. Müezzinoğlu

ANTARKTİKA ANDLAŞMASI ÇEVRE KORUMA PROTOKOLÜ

DİBACE

Bundan böyle Taraflar olarak anılacak olan işbu Antarktika Andlaşması Protokolüne Taraf bulunan Devletler,

Antarktika çevresinin ve bağlı ve ilgili ekosistemlerin korunma düzeyinin geliştirilmesi gerektiği kanaatiyle;

Antarktika'nın ilelebet sadece barışçıl amaçlar için kullanılmasını sürdürmek ve uluslararası anlaşmazlıklara sahne veya neden olmasını önlemek amacıyla, Antarktika Andlaşması sisteminin güçlendirilmesi gerektiği kanaatiyle;

Antarktika'nın özel hukukî ve siyasi durumunu ve de Antarktika Andlaşması Danışma Taraflarının Antarktika'da bilimum faaliyetlerin Antarktika Andlaşmasının amaç ve esaslarıyla tutarlı olmasını sağlama yönündeki sorumluluğunu göz önünde bulundurarak;

Antarktika'nın Özel Koruma Alanı olarak belirlendiğini ve Antarktika çevresinin ve bağlı ve ilişkili ekosistemlerin korunmasına yönelik Antarktika Andlaşması sistemi çerçevesinde alınan diğer önlemleri anımsayarak;

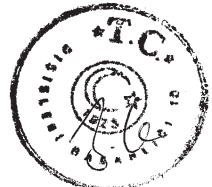
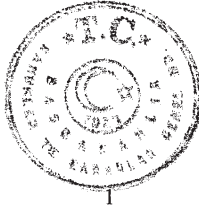
Küresel ve bölgesel önem taşıyan süreçlerin bilimsel olarak izlenmesi ve bunlar hakkında bilimsel araştırma yapılmasıyla ilgili Antarktika'nın sunduğu benzersiz fırsatları ikrar ederek;

Antarktika Deniz Canlı Kaynaklarının Korunmasına ilişkin Sözleşmenin koruma esaslarını yeniden tasdik ederek;

Antarktika çevresinin ve bağlı ve ilgili ekosistemlerin korunmasına ilişkin kapsamlı bir rejimin geliştirilmesinin bir bütün olarak insanlığın menfaatine olduğu kanaatiyle;

Antarktika Andlaşmasına bu amaçla ek oluşturmak isteğiyle;

Aşağıdaki şekilde mutabakata varmışlardır:

MADDE 1
TANIMLAR

İşbu Protokolün amaçları bakımından:

- (a) "Antarktika Andlaşması", 1 Aralık 1959 tarihinde Washington'da imzalanmış olan Antarktika Andlaşması;
- (b) "Antarktika Andlaşması bölgesi", söz konusu Andlaşmanın VI. maddesi uyarınca Antarktika Andlaşması hükümlerinin geçerli olduğu bölgeyi;
- (c) "Antarktika Andlaşması Danışma Toplantıları", Antarktika Andlaşmasının IX. maddesinde atıfta bulunulan toplantıları;
- (d) "Antarktika Andlaşması Danışma Tarafları", Andlaşmanın IX. maddesinde atıfta bulunulan toplantılara katılmak üzere temsilci atama yetkisine sahip olan Antarktika Andlaşması Akit Taraflarını;
- (e) "Antarktika Andlaşması sistemi", Antarktika Andlaşmasını, Andlaşma kapsamında yürürlükte olan önlemleri, yürürlükte olan bağlantılı ayrı uluslararası belgeleri ve bu belgeler çerçevesinde yürürlükte olan önlemleri;
- (f) "Hakem Heyeti", bu Protokolün ayrılmaz bir parçasını teşkil eden, Protokolün Lahikası uyarınca tesis edilmiş Hakem Heyetini;
- (g) "Komite", 11. madde uyarınca tesis edilmiş Çevre Koruma Komitesini ifade eder.

MADDE 2
AMAÇ VE TAYİN

Taraflar, Antarktika çevresinin ve bağlı ve ilgili ekosistemlerin kapsamlı şekilde korunmasını kendilerine görev edinmekte olup, Antarktika'yı huzur, barış ve bilime tahsis edilmiş doğal bir rezerv olarak tayin eder.

MADDE 3
ÇEVRESEL ESASLAR

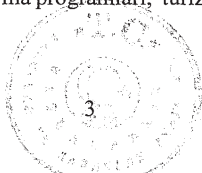
1. Antarktika çevresinin ve bağlı ve ilgili ekosistemlerin korunması, el değmemişliği ve estetik değerleri de dâhil, Antarktika'nın asli değeri ve bilhassa küresel çevrenin anlaşılmasına yönelik bilimsel araştırmalar olmak üzere, bilimsel araştırmaların yürütülmesine ilişkin bir alan olarak kıymetinin korunması, Antarktika Andlaşma bölgesindeki her türlü faaliyetin planlama ve yürütülmesinde dikkate alınacak temel hususlardır.

2. Bu amaçla:

- (a) Antarktika Andlaşma bölgesindeki faaliyetler, Antarktika çevresi ve bağlı ve ilgili ekosistemler üzerinde olabilecek olumsuz etkileri sınırlayacak şekilde planlanır ve yürütülür;
- (b) Antarktika Andlaşma bölgesindeki faaliyetler;
  - (i) hava veya iklim üzerindeki olumsuz etkileri;
  - (ii) hava veya su kalitesi üzerindeki önemli olumsuz etkileri;

- (iii) atmosfer, kara (sular da dâhil), buzul veya deniz çevrelerindeki önemli değişiklikleri;
- (iv) hayvan ve bitki türleri veya hayvan ve bitki türü popülasyonlarının dağılımı, zenginliği veya üretkenliği üzerinde olabilecek zararlı değişiklikleri;
- (v) tehlike veya tehdit altındaki türlerin veya bu türlerin popülasyonlarının daha fazla tehlikeye atılmasını veya
- (vi) biyolojik, bilimsel, tarihi, estetik veya el değmemişlik açısından önemli olan alanların bozulmasını veya bu alanlara yönelik oluşabilecek önemli riski önleyecek şekilde planlanır ve yürütülür;
- (c) Antarktika Andlaşma bölgesindeki faaliyetler, bu faaliyetlerin Antarktika çevresi, bağlı ve ilgili ekosistemler üzerindeki muhtemel etkisinin önceden değerlendirilmesine ve bu konuda bilinçli kararların alınmasına yeterli düzeyde olanak tanıyacak bilgilere ve Antarktika'nın bilimsel araştırmaların yapılması açısından değerine dayalı bir şekilde planlanır ve yürütülür; bu kararlarda şu hususlar dikkate alınır:
- (i) Faaliyetin kapsadığı alan, süresi ve yoğunluğu dâhil olmak üzere faaliyetin kapsamı;
- (ii) Faaliyetin hem tek başına hem de Antarktika Andlaşma bölgesindeki diğer faaliyetlerle birlikte müştereken yaratacağı birikimli etkiler;
- (iii) Faaliyetin, Antarktika Andlaşma bölgesindeki başka herhangi bir faaliyeti olumsuz yönde etkileyip etkilemeyeceği;
- (iv) Faaliyetin çevresel açıdan güvenli bir şekilde yürütülmesini sağlamak için teknoloji ve prosedürlerin mevcut olup olmadığı;
- (v) Faaliyetin olası olumsuz etkilerini önceden tespit etmek ve erken uyarı sağlamak amacıyla kilit çevresel parametrelerin ve ekosistem bileşenlerinin izlenmesi için ve izleme sonuçları veya Antarktika çevresi, bağlı ve ilişkili ekosistemler hakkında artan bilgi ışığında gerekli olabilecek uygulama prosedürlerinin değiştirilmesini sağlayacak kapasitenin olup olmadığı ve
- (vi) Bilhassa potansiyel çevresel etkileri olabilecek kazalar olmak üzere, kazalara hızlı ve etkin şekilde cevap verecek kapasitenin olup olmadığı;
- (d) Tahmini etkilerin doğrulanması da dâhil olmak üzere, devam eden faaliyetlerin etkilerinin değerlendirilmesini sağlayacak düzenli ve etkin izleme yapılır;
- (e) Hem Antarktika Andlaşma bölgesi içerisinde hem de dışında yürütülen faaliyetlerin, Antarktika çevresi ve bağlı ve ilgili ekosistemler üzerindeki muhtemel öngörülememiş etkilerinin önceden tespit edilmesine imkân tanıyacak düzenli ve etkin izleme yapılır.
3. Antarktika Andlaşma bölgesindeki faaliyetler, bilimsel araştırmalara öncelik verecek şekilde ve küresel çevrenin anlaşılması açısından önemli olan araştırmalar da dâhil olmak üzere bu tür araştırmaların yürütülmesi açısından Antarktika'nın değerini koruyacak şekilde planlanır ve yürütülür.
4. Antarktika Andlaşmasının VII. maddesinin 5. fıkrası uyarınca önceden bildirim gerektirdiği, Antarktika Andlaşma bölgesinde girilen, ilgili lojistik destek faaliyetleri de dâhil olmak üzere bilimsel araştırma programları, turizm ve tüm diğer devlet faaliyetleri ve devlet dışı faaliyetler;

- (a) bu maddede belirtilen esaslarla tutarlı bir şekilde yürütülür ve
- (b) söz konusu esaslarla uyumsuz olarak Antarktika çevresi ve bağlı ve ilgili ekosistemler üzerinde etkileri olması veya böyle bir tehdit arz etmesi durumunda değiştirilir, askıya alınır veya iptal edilir.

MADDE 4

ANTARKTİKA ANDLAŞMA SİSTEMİNİN DİĞER BİLEŞENLERİYLE İLİŞKİ

1. İşbu Protokol, Antarktika Andlaşmasına ek mahiyetinde olup, Andlaşmayı değiştirmez ve tadil etmez.
2. Bu Protokolde yer alan hiçbir husus, bu Protokolün taraflarının Antarktika Andlaşma sistemi bünyesinde yürürlükte olan diğer uluslararası belgeler kapsamındaki hak ve yükümlülüklerini azaltmaz.

MADDE 5

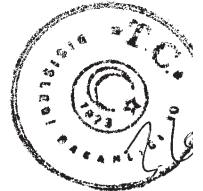
ANTARKTİKA ANDLAŞMA SİSTEMİNİN DİĞER BİLEŞENLERİYLE TUTARLILIK

Taraflar, işbu Protokolün amaç ve ilkelerinin gerçekleştirilmesinin ve Antarktika Andlaşma sistemi içerisinde yürürlükte bulunan diğer uluslararası belgelerin amaç ve ilkelerinin gerçekleştirilmesiyle çatışmasının veya anılan belgeler ve bu Protokolün uygulanması arasında herhangi bir tutarsızlığın oluşmasının önlenmesi amacıyla, söz konusu belgelerin Akit Tarafları ve her birinin ilgili kuruluşlarıyla istişare eder ve işbirliğinde bulunur.

MADDE 6

İŞBİRLİĞİ

1. Taraflar, Antarktika Andlaşma bölgesindeki faaliyetlerin planlanması ve yürütülmesi konusunda işbirliğinde bulunur. Bu amaçla, Taraflardan her biri:
  - (a) Antarktika çevresi ve bağlı ve ilgili ekosistemlerin korunmasıyla alakalı bilimsel, teknik ve eğitim değeri olan ortak programları teşvik eder;
  - (b) çevresel etki değerlendirmelerinin hazırlanması hususunda diğer Taraflara münasip yardımı temin eder;
  - (c) talep edilmesi hâlinde diğer Taraflara herhangi bir potansiyel çevre riski konusunda bilgi ve Antarktika çevresine veya bağlı ve ilgili ekosistemlere zarar verebilecek kazaların etkilerini en aza indirmek amacıyla yardım sağlar;
  - (d) istasyon ve tesislerin belirli bir yerde aşırı yoğunlaşması sonucu oluşabilecek birikimli etkileri önlemek amacıyla planlanan istasyon ve diğer tesisler için saha seçimi konusunda diğer Taraflara danışır;
  - (e) uygun durumlarda, müşterek seferler düzenler ve istasyon ve diğer tesislerin kullanımını paylaşır ve
  - (f) Antarktika Andlaşması Danışma Toplantılarında üzerinde mutabık kalınan adımları atar.

2. Taraflardan her biri, Antarktika çevresinin ve bağı ve ilgili ekosistemlerin korunmasını temin etmek amacıyla, Antarktika Andlaşma bölgesindeki faaliyetlerin planlanması ve yürütülmesi konusunda mümkün olduğu ölçüde diğer Taraflar için de faydalı olabilecek bilgileri paylaşmayı taahhüt eder.

3. Taraflar, Antarktika Andlaşma bölgesindeki faaliyetlerin söz konusu alanlarda olumsuz çevresel etkilerinin olmamasını temin etmek amacıyla, Antarktika Andlaşma bölgesine komşu bölgelerde yetki kullanan Taraflarla işbirliği içerisinde hareket eder.

MADDE 7

MADEN KAYNAKLARI FAALİYETLERİNİN YASAKLANMASI

Bilimsel araştırma dışında maden kaynaklarıyla ilgili her türlü faaliyet yasaklanır.

MADDE 8

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ

1. Aşağıda 2. fıkrada yer alan teklif edilen faaliyetler, söz konusu faaliyetlerin aşağıda sayılan özellikleri taşıyıp taşımadığına göre, faaliyetlerin Antarktika çevresi veya bağı veya ilgili ekosistemler üzerindeki etkilerinin önceden değerlendirilmesi için Ek I'de belirtilmiş olan usullere tâbi olur:

- (a) Küçük veya geçici bir etkiden daha az;
- (b) Küçük veya geçici bir etki veya
- (c) Küçük veya geçici bir etkiden daha fazla.

2. Taraflardan her biri, Ek I'de belirtilmiş olan değerlendirme usullerinin, Antarktika Andlaşmasının VII. maddesinin 5. fıkrası uyarınca önceden bildirim gerekli olduğu, Antarktika Andlaşma bölgesinde girilen, ilgili lojistik destek faaliyetleri de dâhil olmak üzere bilimsel araştırma programları, turizm ve tüm diğer devlet faaliyetleri ve devlet dışı faaliyetler hakkında karar verilmesine yönelik planlama süreçlerinde uygulanmasını sağlar.

3. Ek I'de belirtilen değerlendirme usulleri, söz konusu değişikliğin mevcut bir faaliyetin yoğunluğunun artması veya azalmasından, yeni bir faaliyetin eklenmesinden, bir tesisin işletmeden kaldırılmasından veya başka bir nedenden kaynaklansın, faaliyetlerdeki her türlü değişiklik için geçerli olacaktır.

4. Faaliyetlerin birden fazla Tarafça müşterek olarak planlanması durumunda, müdahil olan Taraflar aralarından birini, Ek I'de belirtilen çevresel etki değerlendirme usullerinin uygulanmasını koordine etmesi için görevlendirir.

MADDE 9

EKLER

1. Bu Protokolün Ekleri, Protokolün ayrılmaz bir parçasını teşkil eder.

2. Antarktika Andlaşmasının IX. maddesi uyarınca I-IV. Ekler dışında ilave Ekler de kabul edilerek yürürlüğe konulabilir.

3. Eklerde hızlandırılmış şekilde tadil ve değişikliklerin yürürlüğe gireceğine dair hüküm yer alması koşuluyla, Eklerde yapılan tadil ve değişiklikler Antarktika Andlaşmasının IX. maddesi uyarınca kabul edilerek yürürlüğe konulabilir.

4. Herhangi bir tadil veya değişikliğin yürürlüğe girmesiyle ilgili olarak bir Ekte aksine hüküm yer almadığı sürece, Ekler ve yukarıdaki 2. ve 3. fıkralar uyarınca eklere ait yürürlüğe konmuş tadil ve değişiklikler, Antarktika Andlaşması Danışma Tarafı olmayan veya ilgili tadil veya değişikliklerin kabul edildiği tarihte Antarktika Andlaşması Danışma Tarafı olmayan Antarktika Andlaşması Akit Tarafı için, söz konusu Akit Tarafın onay bildirimini Depoziter tarafından teslim alındığında yürürlüğe girer.

5. Herhangi bir Ekte aksine hüküm olması haricinde, Ekler, 18-20. maddelerde belirtilen uyumsuzlukların halliyle ilgili usullere tâbi olur.

MADDE 10

ANTARKTİKA ANDLAŞMASI DANIŞMA TOPLANTILARI

1. Antarktika Andlaşması Danışma Toplantıları, mevcut en iyi bilimsel ve teknik bilgiyi kullanarak:

- (a) İşbu Protokolün hükümlerine uygun biçimde, Antarktika çevresinin ve bağlı ve ilgili ekosistemlerin kapsamlı şekilde korunmasına dair genel politikayı tanımlar ve
- (b) Bu Protokolün uygulanmasına yönelik olarak Antarktika Andlaşmasının IX. maddesi çerçevesinde önlemler alır.

2. Antarktika Andlaşması Danışma Toplantıları, Komitenin çalışmalarını gözden geçirir ve yukarıda 1. fıkrada anılan görevlerin ifasıyla ilgili tamamen Komitenin bilgi ve önerilerini ve de Antarktika Araştırması Bilimsel Komitesinin önerilerini kullanır.

MADDE 11

ÇEVRE KORUMA KOMİTESİ

1. İşbu Protokolle Çevre Koruma Komitesi tesis edilmiştir.
2. Taraflardan her biri, Komitenin üyesi olma ve beraberinde uzman ve danışmanların da bulunabileceği bir temsilci atama hakkına sahiptir.
3. Komitedeki gözlemci statüsü, işbu Protokole taraf olmayan Antarktika Andlaşması Taraflarından herhangi birine açıktır.
4. Komite, Antarktika Araştırmaları Bilimsel Komitesi Başkanını ve Antarktika Deniz Canlı Kaynaklarının Korunması Bilimsel Komitesi Başkanını, toplantılarına gözlemci olarak katılması için davet eder. Komite ayrıca, Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısının onayıyla çalışmalarında katkı sağlayabilecek diğer ilgili bilimsel, çevresel ve teknik kuruluşları toplantılarına gözlemci olarak katılmak üzere davet eder.
5. Komite, her bir toplantı oturumuna ilişkin olarak Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısına bir rapor sunar. Rapor, ilgili oturumda görüşülen tüm konuları kapsar ve bu konulara ilişkin belirtilen görüşleri yansıtır. Rapor, Taraflara ve oturuma katılan gözlemcilere dağıtılır ve daha sonra kamuya açıklanır.

6. Komite, usul kurallarını belirler; bunlar Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısının onayına tâbidir.

MADDE 12
KOMİTENİN GÖREVLERİ

1. Komitenin görevleri, Eklerinin uygulanması da dâhil işbu Protokolün uygulanmasıyla bağlantılı olarak, Antarktika Andlaşması Danışma Toplantılarında görüşülmek üzere Taraflara görüş bildirmek ve tavsiyelerde bulunmak ve Antarktika Andlaşması Danışma Toplantılarında kendisine verilen görevleri yerine getirmektir. Komite bilhassa şu hususlarla ilgili tavsiyelerde bulunur:

- (a) Bu Protokol uyarınca alınmış olan önlemlerin etkinliği;
- (b) Bu önlemleri güncelleme, güçlendirme veya başka türlü geliştirme ihtiyacı;
- (c) Uygun olduğu hallerde ilave Ekler kabul etme ihtiyacı da dâhil, ilave önlem alma ihtiyacı;
- (d) Yukarıdaki 8. maddede ve Ek I'de ortaya konmuş olan çevresel etki değerlendirme usullerinin uygulanması ve hayata geçirilmesi;
- (e) Antarktika Andlaşma bölgesindeki faaliyetlerin çevresel etkilerini en aza indirme veya azaltma yolları;
- (f) Çevresel acil durumlarda gerçekleştirilecek eylemler de dâhil acil eylem gerektiren durumlara ilişkin usuller;
- (g) Antarktika Koruma Alanı sisteminin işletimi ve geliştirilmesi;
- (h) Denetim raporlarına ilişkin formatlar ve denetimlerin yürütülmesine dair kontrol listeleri de dâhil denetim usulleri;
- (i) Çevre korumasıyla ilgili bilgilerin toplanması, arşivlenmesi, teatisi ve değerlendirilmesi;
- (j) Antarktika çevresinin durumu ve
- (k) Bu Protokolün uygulanmasına ilişkin, çevrenin izlenmesi de dâhil bilimsel araştırma gereksinimi.

2. Bu görevleri yerine getirirken Komite, gerektiğinde, Antarktika Araştırmaları Bilimsel Komitesine, Antarktika Deniz Canlı Kaynaklarının Korunması Bilimsel Komitesine ve diğer ilgili bilimsel, çevresel ve teknik kuruluşlara da danışır.

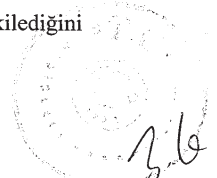
MADDE 13
BU PROTOKOLE UYGUNLUK

1. Taraflardan her biri, bu Protokole uyulmasını sağlamak amacıyla yetkisi dahilinde, kanun ve yönetmeliklerin çıkartılması, idari eylem ve icra önlemlerinin alınması da dâhil gerekli önlemleri alır.

2. Taraflardan her biri, Birleşmiş Milletler Andlaşmasıyla tutarlı bir biçimde, hiç kimsenin işbu Protokole aykırı bir faaliyette bulunmamasını sağlamak için gerekli çabayı gösterir.

3. Taraflardan her biri, diğer bütün Taraflara yukarıdaki 1 ve 2. fıkralar uyarınca almış olduğu önlemler konusunda bildirimde bulunur.

4. Taraflardan her biri, bu Protokolün amaç ve ilkelerinin uygulanmasını etkilediğini düşündüğü her türlü faaliyete tüm diğer Tarafların dikkatini çeker.

5. Antarktika Andlaşması Danışma Toplantıları, bu Protokolün Tarafı olmayan herhangi bir Devletin dikkatini, söz konusu Devlet, bu Devletin kuruluşları, araçları, gerçek veya tüzel kişileri, gemileri, uçakları ve diğer ulaşım araçları tarafından gerçekleştirilen ve bu Protokolün amaç ve ilkelerinin uygulanmasını etkileyen faaliyetlere çeker.

MADDE 14
DENETİM

1. Antarktika çevresinin ve bağlı ve ilgili ekosistemlerin korunmasını teşvik etmek ve bu Protokole uygunluğu sağlamak amacıyla, Antarktika Andlaşması Danışma Tarafları, gözlemciler tarafından münferiden veya müştereken, Antarktika Andlaşmasının VII. maddesi uyarınca denetimler yapılması için gerekli düzenlemeleri sağlar.

2. Gözlemciler:

- (a) Antarktika Andlaşması Danışma Taraflarından birinin belirlediği ve söz konusu Tarafın vatandaşı olan gözlemciler ve
- (b) Antarktika Andlaşması Danışma Toplantılarında, Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısıyla tesis edilecek usuller çerçevesinde denetimler gerçekleştirmek üzere belirlenen herhangi bir gözlemcidir.

3. Taraflar, denetimleri yürüten gözlemcilerle tam bir işbirliği içerisinde hareket eder ve denetimler sırasında gözlemcilere Antarktika Andlaşmasının VII. maddesinin 3. fıkrası uyarınca denetime açık tüm istasyon bölümlerine, tesislere, donanımlara, gemilere ve uçaklara ve buralarda tutulan ve işbu Protokol uyarınca gerekli olan tüm kayıtlara erişimlerini sağlar.

4. Denetim raporları; istasyonları, tesisleri, donanımları, gemi ve uçakları rapor kapsamına alınmış olan Taraflara gönderilir. Söz konusu Taraflara yorum yapma imkânı verildikten sonra, raporlar ve raporlara ilişkin her nevi yorum, tüm Taraflara ve Komiteye dağıtılır, bir sonraki Antarktika Danışma Toplantısında görüşülür ve daha sonra kamuya açıklanır.

MADDE 15
ACİL DURUMLARA MÜDAHALE

1. Antarktika Andlaşma bölgesindeki çevresel acil durumlara müdahale etmek amacıyla Taraflardan her biri;
  - (a) Antarktika Andlaşmasının VII. maddesinin 5. fıkrası uyarınca önceden bildirim gerekli olduğu bilimsel araştırma programları uyarınca Antarktika Andlaşma bölgesindeki, ilgili lojistik destek faaliyetleri de dâhil olmak üzere bilimsel araştırma programları, turizm ve tüm diğer devlet faaliyetleri ve devlet dışı faaliyetlerin yürütülmesi sırasında ortaya çıkabilecek acil durumlara hızlı ve etkin bir şekilde müdahale etmeyi;
  - (b) Antarktika çevresi ve bağlı ve ilgili ekosistemler üzerinde potansiyel olumsuz etkileri olabilecek olaylara müdahale etmek için acil durum planları belirlemeyi kabul eder.

2. Bu amaçla, Taraflar:
  - (a) Bu acil durum planların hazırlanması ve uygulanması hususunda işbirliği içinde hareket eder; ve
  - (b) Çevresel acil durumların hızlı şekilde bildirilmesi ve acil durumlara ortak müdahale edilmesiyle ilgili usuller tesis eder.
3. Bu maddenin uygulanmasında Taraflar, ilgili uluslararası kuruluşların önerilerinden yararlanır.

MADDE 16
SORUMLULUK

Antarktika çevresinin ve bağlı ve ilgili ekosistemlerin kapsamlı şekilde korunmasına yönelik işbu Protokolün amaçlarıyla tutarlı olarak Taraflar, Antarktika Andlaşma bölgesinde yürütülen ve bu Protokol kapsamına giren faaliyetlerden doğan zararlara ait sorumlulukla ilgili kural ve usuller belirlemeyi taahhüt ederler. Bu kural ve usuller, 9. maddenin 2. fıkrası uyarınca kabul edilir ve bir veya daha fazla Eke dâhil edilir.

MADDE 17
TARAFILARIN YILLIK RAPORU

1. Taraflardan her biri, bu Protokolün uygulanması için atılan adımlara ilişkin yıllık rapor sunar. Bu raporlar, 13. maddenin 3. fıkrası uyarınca yapılan bildirimleri, 15. madde uyarınca hazırlanan acil durum planlarını ve işbu Protokol uyarınca gerekli kılınan ve bilgi dağıtım ve değişimi başka bir hükümlle düzenlenmeyen diğer bildirim ve bilgileri kapsar.
2. Yukarıdaki 1. fıkra uyarınca hazırlanan raporlar, Tarafların tamamına ve Komiteye dağıtılır, bir sonraki Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısında görüşülür ve daha sonra kamuya açıklanır.

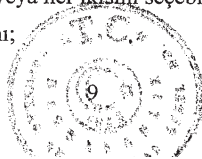
MADDE 18
UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

Bu Protokolün yorumlanması veya uygulanmasıyla ilgili herhangi bir uyuşmazlığın doğması hâlinde, uyuşmazlık tarafları, taraflardan herhangi birinin talebiyle, söz konusu uyuşmazlığın görüşme, soruşturma, arabuluculuk, uzlaşma, tahkim, yargısal çözüm veya tarafların kabul edeceği diğer barışçıl yollarla çözülmesi amacıyla mümkün olan en kısa süre içerisinde istişare eder.

MADDE 19
UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM USULÜNÜN SEÇİMİ

1. Taraflardan her biri, işbu Protokolün imzalanması, onaylanması, kabul edilmesi, uygun bulunması ya da bu Protokole katılması sırasında veya bu süreden sonra 7, 8 ve 15 maddelerin veya bir Ekte aksinin belirtildiği durumlar dışında, herhangi bir Ekin hükümlerinin ve bu madde ve hükümlerle ilgili olduğu ölçüde, 13. maddenin yorumlanması ve uygulanmasıyla ilgili doğacak uyuşmazlıkların çözümü için yazılı bir beyanla aşağıdaki yollardan birini veya her ikisini seçebilir:

- (a) Uluslararası Adalet Divanı;
- (b) Hakem Heyeti.

2. Yukarıdaki 1. fıkra kapsamında yapılan herhangi bir beyan, 18. maddenin ve 20. maddenin 2. fıkrasının işleyişine halel getirmez.
3. Yukarıdaki 1. fıkra uyarınca beyanda bulunmayan veya kendisiyle ilgili herhangi bir beyanın artık yürürlükte olmadığı Taraflar, Hakem Heyetinin yetkisini kabul etmiş sayılırlar.
4. Uyuşmazlığın taraflarının uyuşmazlığın çözümü için aynı yöntemi kabul etmiş olması durumunda, taraflar aksi yönde mutabakata varmadıkça, söz konusu uyuşmazlık sadece o usule göre çözülür.
5. Uyuşmazlığın taraflarının uyuşmazlığın çözümü için aynı yöntemi kabul etmemiş olması veya tarafların her ikisinin de her iki yöntemi de kabul etmiş olması durumunda, taraflar aksi yönde mutabakata varmadıkça, söz konusu uyuşmazlık yalnızca Hakem Heyetine sunulur.
6. Yukarıdaki 1. fıkra uyarınca yapılan herhangi bir beyan, kendi hükümleri uyarınca süresi dolana kadar veya Depozitere yazılı bir iptal bildirimiminin tevdi edilmesini izleyen 3 aylık sürenin sonuna kadar yürürlükte kalır.
7. Yeni bir beyan veya iptal bildirimini yapılması veya beyan süresinin sona ermesi hiçbir şekilde, uyuşmazlığın tarafları aksi yönde mutabakata varmadığı sürece, Uluslararası Adalet Divanı ve Hakem Heyeti önünde bulunan süreçleri etkilemez.
8. Bu maddede atıfta bulunulan beyan ve bildirimler, bunların örneklerini tüm Taraflara iletilecek olan Depozitere tevdi edilir.

MADDE 20

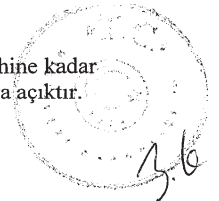
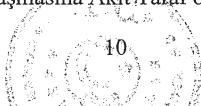
UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜNE İLİŞKİN USUL

1. Bu Protokolün 7., 8. ve 15. maddelerinin veya bir Ekte aksinin belirtildiği durumlar hariç, herhangi bir Ekin hükümlerinin ve bu madde ve hükümlerle ilgili olduğu ölçüde, 13. maddenin yorumlanması ve uygulanmasıyla ilgili olarak ortaya çıkan bir uyuşmazlığın tarafları, 18. madde uyarınca, istişare talebinden sonra 12 aylık bir süre içerisinde bu uyuşmazlığın çözümü için bir yöntem üzerinde mutabakata varmadığı takdirde, söz konusu uyuşmazlık, taraflardan herhangi birinin talebiyle, 19. maddenin 4. ve 5. fıkralarında belirtilen usule göre çözülür.
2. Hakem Heyeti, Antarktika Andlaşmasının IV. maddesi kapsamındaki hiçbir konu hakkında karar veya hüküm verme yetkisine sahip değildir. Ayrıca, Protokoldeki hiçbir husus, Uluslararası Adalet Divanına veya Taraflar arasındaki uyuşmazlıkların çözümü amacıyla tesis edilen başka bir heyete, Antarktika Andlaşmasının IV. maddesi kapsamındaki hiçbir konuda karar veya hüküm verme konusunda yetki veya yargı yetkisi veriyor şeklinde yorumlanamaz.

MADDE 21

İMZA

Bu Protokol, 4 Ekim 1991 tarihinde Madrid'de ve daha sonra 3 Ekim 1992 tarihine kadar Washington'da, Antarktika Andlaşmasına Akit Taraf olan her Devlet için imzaya açıktır.

MADDE 22

ONAY, KABUL, UYGUN BULMA VEYA KATILIM

1. Bu Protokol, Protokolü imzalayan Devletlerin onay, kabul veya uygun bulmalarına tâbidir.
2. Bu Protokol 3 Ekim 1992 tarihinden sonra, Antarktika Andlaşmasına Akit Taraf olan her Devletin katılımına açıktır.
3. Onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgeleri, bu Protokolle Depoziter olarak belirlenmiş olan Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine tevdi edilir.
4. Antarktika Andlaşması Danışma Tarafları, bu Protokolün yürürlüğe girdiği tarihten sonra, Antarktika Andlaşması Akit Taraflarından birinin, Antarktika Andlaşmasının IX. maddesinin 2. fıkrası uyarınca Antarktika Andlaşması Danışma Toplantılarına katılacak temsilciler tayin etme yetkisine ilişkin bir bildirimini, sözkonusu Tarafın bu Protokolü onaylamadığı, kabul etmediği, uygun bulmadığı veya bu Protokole katılmadığı sürece işleme almaz.

MADDE 23

YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

1. Bu Protokol, kabul edildiği tarihte Antarktika Andlaşması Danışma Tarafları olan tüm Devletlerce onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgelerinin tevdi edilmiş olduğu tarihi izleyen otuzuncu günde yürürlüğe girer.
2. Bu Protokolün yürürlüğe girdiği tarihten sonra onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgesi tevdi eden Antarktika Andlaşması Akit Taraflarının her biri için bu Protokol, belgelerin tevdi edilmesinden sonraki otuzuncu günde yürürlüğe girer.

MADDE 24

ÇEKİNCELER

Bu Protokole çekince konulmasına izin verilmez.

MADDE 25

DEĞİŞİKLİK VEYA TADİL

1. İşbu Protokol, 9. maddesinin hükümlerine hanel getirmeksizin, Antarktika Andlaşmasının XII. maddesinin 1. fıkrasının (a) ve (b) bentleriyle belirlenen usuller uyarınca her zaman tadil edilebilir veya değiştirilebilir.
2. Bu Protokolün yürürlüğe girdiği tarihi takiben 50 yıllık süre dolduktan sonra, Antarktika Andlaşması Danışma Taraflarının herhangi birinin Depozitere göndereceği bir bildirimle talep etmesi durumunda, bu Protokolün işleyişini gözden geçirmek için mümkün olan en kısa sürede bir konferans yapılır.
3. Yukarıdaki 2. fıkra uyarınca yapılan herhangi bir Gözden Geçirme Konferansında teklif edilen değişiklik veya tadil, bu Protokolün kabul edildiği tarihte Antarktika

Andlaşması Danışma Tarafı olan Devletlerin 3/4'ünü kapsayan Tarafların çoğunluğunun oyuyla kabul edilir.

4. Yukarıdaki 3. fıkraya uyarınca kabul edilen değişiklik veya tadil, bu Protokolün kabul edildiği tarihte Antarktika Andlaşması Danışma Tarafı olan tüm Devletlerin onayı, kabulü, uygun bulması veya katılımı da dâhil, Antarktika Andlaşması Danışma Taraflarının 3/4'ünün onayı, kabulü, uygun bulması veya katılımıyla yürürlüğe girer.

5. (a) Yukarıdaki 7. Maddeyle ilgili olarak, Antarktika maden kaynakları faaliyetlerine ilişkin yasak, bu tür faaliyetlerin kabul edilebilir olup olmadığı ve kabul edilebilir ise hangi koşullar altında kabul edilebilir olduğunun belirlenmesine ilişkin mutabık kalınan bir yöntemi de kapsayan Antarktika maden kaynağı faaliyetleri üzerinde geçerli bağlayıcı yasal bir düzenleme olmadığı sürece devam eder. Bu düzenleme, Antarktika Andlaşmasının IV. maddesinde atıfta bulunulan tüm Devletlerin menfaatlerini tamamen korur ve burada yer alan esasları uygular. Bu nedenle, yukarıdaki 2. fıkrada anılan Gözden Geçirme Konferansında 7. maddeyle ilişkin bir değişiklik veya tadil teklif edilirse, bu, bağlayıcı yasal bir düzenlemeyi de kapsar.

(b) Bu tür bir değişiklik veya tadilin kabul tarihinden itibaren 3 yıl içerisinde yürürlüğe girmemesi durumunda Taraflardan herhangi biri, bu tarihten sonra her zaman Depozitere Protokolden çekildiği bildiriminde bulunabilir ve söz konusu çekilme, bildirim Depoziter tarafından alınmasından 2 yıl sonra geçerli olur.

MADDE 26

DEPOZİTER TARAFINDAN YAPILACAK BİLDİRİMLER

Depoziter, aşağıdaki hususlarda tüm Antarktika Andlaşması Taraflarını bilgilendirir:

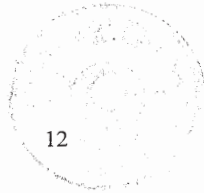
- (a) Bu Protokolün imzaları ve onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgelerinin tevdii;
- (b) Bu Protokolün ve olası ilave Eklerin yürürlüğe girdiği tarih;
- (c) Protokolde yapılan herhangi bir değişiklik veya tadilin yürürlüğe girdiği tarih;
- (d) 19. madde uyarınca beyan ve bildirimlerin tevdii ve
- (e) 25. maddenin 5. fıkrasının (b) bendi uyarınca alınan bildirimler.

MADDE 27

GEÇERLİ METİNLER VE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER TESCİLİ

1. Her biri eşit düzeyde geçerli olmak üzere İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca dillerinde düzenlenen işbu Protokol, usulünce onaylanmış nüshalarını Antarktika Andlaşmasının tüm Akit Taraflarına iletilecek olan Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin arşivlerinde korunur.

2. Bu Protokol, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 102. maddesi uyarınca Depoziter tarafından tescil ettirilir.

PROTOKOLÜN LAHİKASI

TAKKİM

Madde 1

1. Hakem Heyeti, bu Lahika da dâhil olmak üzere Protokole uygun şekilde tesis edilir ve buna uygun şekilde görevini ifa eder.
2. Bu Lahikada atıfta bulunulan Sekreter, Daimi Hakemlik Mahkemesinin Genel Sekreteridir.

Madde 2

1. Taraflardan her biri, en az biri bu Protokolün ilgili taraf bakımından yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde belirlenecek olan azami üç Hakem belirleme hakkına sahiptir. Her bir Hakem, Antarktika konularında deneyimli, uluslararası hukuk konusunda kapsamlı bilgiye sahip, tarafsızlığı, yetkinliği ve dürüstlüğüyle tanınan bir kişi olacaktır. Bu şekilde belirlenmiş kişilerin isimleri Hakem listesini teşkil eder. Taraflardan her biri her zaman listede en az bir Hakem bulundurur.
2. Aşağıdaki 3. fıkraya tâbi olmak üzere, Taraflardan birinin belirlediği bir Hakem, beş yıllık bir süre boyunca listede kalır ve ilave beş yıllık süreler için aynı Tarafça tekrar belirlenebilir.
3. Bir Hakemi belirlemiş olan Taraf, söz konusu Hakemin adını listeden çıkarabilir. Hakemlerden birinin ölmesi veya Taraflardan birinin herhangi bir nedenle kendi tayin ettiği bir Hakemin ismini listeden çıkarması durumunda, söz konusu Hakemi belirleyen Taraf derhal Sekreteri bilgilendirir. İsmi listeden çıkarılan bir Hakem, atanmış olduğu Hakem Heyetinin bakmakta olduğu işler tamamlanana kadar söz konusu Hakem Heyeti bünyesinde görev yapmaya devam eder.
4. Sekreter, bu madde uyarınca belirlenmiş Hakemlerin güncel bir listesinin tutulmasını sağlar.

Madde 3

1. Hakem Heyeti, aşağıdaki şekilde tayin edilecek üç Hakemden oluşur:
  - (a) İşlemleri başlatan uyuşmazlık tarafı, 2. maddede atıfta bulunulan listeden, kendi vatandaşı olabilecek bir Hakemi tayin eder. Bu tayin, 4. maddede atıfta bulunulan bildirimde dâhil edilir.
  - (b) Söz konusu bildirim alınmasından sonraki 40 gün içerisinde, diğer uyuşmazlık tarafı, 2. maddede atıfta bulunulan listeden kendi vatandaşı olabilecek ikinci Hakemi tayin eder.
  - (c) İkinci Hakemin tayin edilmesinden sonraki 60 gün içerisinde söz konusu uyuşmazlığın tarafları, anlaşarak 2. maddede atıfta bulunulan listeden üçüncü Hakemi tayin eder.

Üçüncü Hakem, uyuşmazlık taraflarının hiçbirinin vatandaşı veya uyuşmazlık taraflarından birinin 2. maddede atıfta bulunulan liste için belirlediği bir kişi veya ilk iki Hakemden biriyle aynı uyruktan olmaz. Üçüncü Hakem, Hakem Heyetinin Başkanı olur.

- (d) İkinci Hakemin belirtilen süre içerisinde tayin edilmemesi durumunda veya uyuşmazlık taraflarının, üçüncü Hakemin tayin edilmesi hususunda belirtilen süre içerisinde anlaşmaya varamaması durumunda Hakem veya Hakemler, uyuşmazlık taraflarından herhangi birinin talebiyle ve bu talebin alınmasından sonraki 30 gün içerisinde, 2. maddede anılan listeden ve yukarıdaki (b) ve (c) bentlerinde belirtilmiş koşullara tâbi bir şekilde Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından atanır. Bu bentte kendisine verilmiş olan görevleri ifa ederken Divan Başkanı, uyuşmazlık taraflarına danışır.
- (e) Uluslararası Adalet Divanı Başkanının, kendisine yukarıdaki (d) bendi kapsamında verilmiş görevleri ifa edememesi durumunda veya uyuşmazlık taraflarından birinin vatandaşı olması durumunda söz konusu görevler Divan Başkan Yardımcısı tarafından ifa edilir, ancak şu şartla ki, Başkan Yardımcısının da görevleri ifa edememesi veya uyuşmazlık taraflarından herhangi birinin vatandaşı olması durumunda söz konusu görevler, Divanın müsait olan ve uyuşmazlık taraflarının vatandaşı olmayan en kıdemli üyesi tarafından ifa edilir.

2. Herhangi bir boş mevki, ilk tayin için belirlenen şekilde doldurulur.

3. İki'den fazla Tarafın dâhil olduğu uyuşmazlıklarda, menfaatleri aynı doğrultuda olan Taraflar, yukarıdaki 1. fıkranın (b) bendinde belirtilen süre içerisinde anlaşarak tek bir Hakem atar.

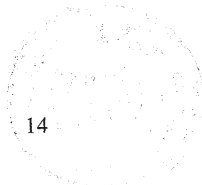
Madde 4

İşlemleri başlatan uyuşmazlık tarafı, uyuşmazlığın diğer tarafı veya taraflarını ve Sekreteri durumdan yazılı olarak haberdar eder. Söz konusu bildirim, talebe ilişkin bir beyanı ve dayandığı esasları içerir. Bildirim, Sekreter tarafından tüm Taraflara iletilir.

Madde 5

1. Uyuşmazlık tarafları aksi yönde mutabakata varmadığı sürece tahkim, Hakem Heyetinin kayıtlarının tutulacağı Lahey'de yapılır. Hakem Heyeti, usule ilişkin kendi kurallarını belirler ve kabul eder. Bu kurallar, uyuşmazlığa konu tarafların her birinin savlarını sunmasına ve davada dinlenilmesine tam anlamıyla olanak sağlar ve işlemlerin hızlı bir şekilde yürütülmesini sağlar.

2. Hakem Heyeti, uyuşmazlıktan doğan karşı talep ve iddiaları dinleyebilir ve bunları karara bağlayabilir.

Madde 6

1. Hakem Heyeti, Protokol kapsamında *prima facie* (ilk bakışta) yetkili olduğu kanaatine varırsa:
  - (a) Uyuşmazlık taraflarından herhangi birinin talebiyle, söz konusu uyuşmazlık taraflarının karşılıklı haklarını korumak için gerekli gördüğü geçici önlemleri bildirebilir;
  - (b) Antarktika çevresine veya bağlı veya ilgili ekosistemlerine karşı oluşabilecek ciddi zararı önlemek için, koşullara göre uygun gördüğü geçici önlemleri belirleyebilir.
2. Uyuşmazlık tarafları, yukarıdaki 1. fıkranın (b) bendi uyarınca belirlenen ve 10. madde uyarınca karara bağlanmamış geçici önlemlere derhal uyar.
3. Protokolün 20. maddesindeki süre kaydına bakılmaksızın, herhangi bir uyuşmazlık tarafı, 4. maddeye uygun bir biçimde diğer uyuşmazlık tarafına veya taraflarına ve Sekretere bildirimde bulunmak suretiyle her zaman, bu madde uyarınca acil geçici önlemlerin belirlenmesi veya bildirilmesi için olağanüstü acil bir durum olarak Hakem Heyetinin tesis edilmesini talep edebilir. Bu tür bir durumda 3. maddenin 1. fıkrasının (b), (c) ve (d) bentlerinde belirtilen sürelerin her birinin 14 güne düşürülmesi kaydıyla, 3. madde uyarınca mümkün olan en kısa sürede Hakem Heyeti tesis edilir. Hakem Heyeti, Başkanın atanmasından sonraki iki ay içerisinde acil geçici önlemlere ilişkin taleple ilgili kararını verir.
4. Hakem Heyetinin yukarıdaki 3. fıkraya uygun bir şekilde acil geçici önlemlerle ilgili talep hakkındaki kararından sonra, uyuşmazlığın çözümü, Protokolün 18., 19. ve 20. maddelerine göre devam eder.

Madde 7

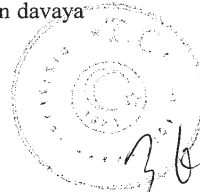
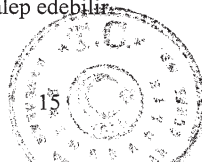
Hakem Heyeti aksine karar vermediği sürece, Hakem Heyetinin vereceği karardan ciddi şekilde etkilenebilecek genel veya hususi hukuki menfaatinin olduğunu düşünen herhangi bir Taraf davaya müdahil olabilir.

Madde 8

Uyuşmazlık tarafları, Hakem Heyetinin çalışmalarını kolaylaştırır ve bilhassa kendi haklarına uygun olarak ve kendi tasarruflarında bulunan her türlü imkânı kullanarak, ilgili tüm evrak ve bilgileri Hakem Heyetine temin eder ve gerektiğinde Hakem Heyetinin tank veya bilirkşi çağırmasına ve ifadelerini almasına imkân tanır.

Madde 9

Taraflardan herhangi birinin Hakem Heyeti huzuruna çıkmaması veya kendini davada savunmaması durumunda herhangi bir diğer uyuşmazlık tarafı, Hakem Heyetinin davaya devam etmesini ve kararını vermesini talep edebilir.

Madde 10

1. Hakem Heyeti, Protokol hükümleri ve bu hükümlerle çelişki içerisinde olmayan diğer geçerli uluslararası kural ve esaslara dayanarak, kendisine sunulan bu uyuşmazlıklar hakkında karar verir.
2. Hakem Heyeti, uyuşmazlık taraflarının kabul etmesi durumunda, kendisine sunulmuş bir uyuşmazlık hakkında *ex aequo et bono* (hakkaniyet ve nesafete göre) karar verebilir.

Madde 11

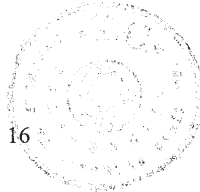
1. Kararını vermeden önce Hakem Heyeti, uyuşmazlıkla ilgili yetkili olduğuna ve iddia veya karşı iddianın gerçekte ve hukukta temelini olduğuna kanaat getirir.
2. Karar, beraberinde gerekçeleriyle birlikte Sekretere tebliğ edilir; Sekreter ise bunu tüm Taraflara iletir.
3. Karar, uyuşmazlık tarafları ve işlemlere müdahil olmuş Taraflar açısından nihai ve bağlayıcı olup, gecikmeksizin karara uyulur. Hakem Heyeti, uyuşmazlık taraflarından birinin talebi veya müdahil olan Tarafların talebiyle kararı yorumlar.
4. Karar, ilgili dava dışında başka bir husus açısından bağlayıcılık arz etmez.
5. Hakem Heyeti aksine karar vermedikçe, Hakemlerin ücretleri de dâhil olmak üzere Hakem Heyetinin giderleri, uyuşmazlık taraflarınca eşit olarak karşılanır.

Madde 12

Yukarıda 5., 6. ve 11. maddelerde atıfta bulunulanlar da dâhil Hakem Heyetinin tüm kararları Hakemlerin oy çokluğuyla alınır; Hakemler oy kullanmaktan imtina edemez.

Madde 13

1. Antarktika Andlaşmasının IX. maddesinin 1. fıkrasına göre kabul edilecek bir önlemle bu Lahikada tadil veya değişiklik yapılabilir. Önlem aksini belirtmediği takdirde ve tadil veya değişikliğin kabul edildiği Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısının bitişinden itibaren bir yıllık bir süre zarfında Antarktika Andlaşması Danışma Taraflarından biri veya daha fazlası bu sürenin uzatılmasını istediğini veya Önlemi onaylamasının mümkün olmadığını Depozitere bildirmedeği sürece, tadil veya değişiklik onaylanmış kabul edilir ve bu süre sonunda yürürlüğe girer.
2. Bu Lahikada yapılan, Yukarıdaki 1. fıkra uyarınca yürürlüğe giren her türlü değişiklik veya tadil, Depoziter tarafından ilgili onay bildirimini alındığında, onay bildirimini sunan Taraf için de yürürlüğe girmiş olur.

ANTARKTİKA ANDLAŞMASI ÇEVRE KORUMA PROTOKOLÜ EKİ

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ

MADDE 1 ÖN AŞAMA

1. Protokolün 8. maddesinde atıfta bulunulan, teklif edilen faaliyetlerin çevresel etkileri, faaliyetlere başlanmadan önce, uygun ulusal usullere göre değerlendirilir.
2. Herhangi bir faaliyetin, küçük veya geçici bir etkiden daha az etkisi olduğu belirlendiğinde, faaliyete devam edilebilir.

MADDE 2 İLK ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME

1. Bir faaliyetin küçük veya geçici bir etkiden daha az etkisi olduğu tespit edilmediği sürece veya 3. madde uyarınca Kapsamlı bir Çevresel Değerlendirme hazırlanıyor olmadığı sürece, İlk Çevresel Değerlendirme hazırlanır. İlk Çevresel Değerlendirme, teklif edilen bir faaliyetin küçük veya geçici bir etkiden daha fazla bir etkisi olup olmayacağını değerlendirmek için yeterli ölçüde ayrıntı ihtiva eder ve:

- (a) Amacı, yeri, süresi ve yoğunluğu dâhil teklif edilen faaliyete ilişkin açıklamayı ve
- (b) Teklif edilen faaliyete ilişkin alternatiflerin değerlendirilmesini ve mevcut ve bilinen planlanmış faaliyetler ışığında birikimli etkilerin değerlendirilmesi dâhil, faaliyetin neden olabileceği etkileri kapsar.

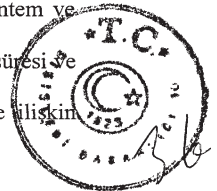
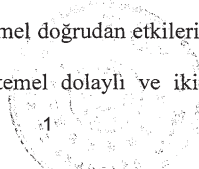
2. Yapılan İlk Çevresel Değerlendirmenin, teklif edilen bir faaliyetin küçük veya geçici bir etkiden daha fazla bir etkisinin olmayacağını göstermesi durumunda, faaliyetin etkisini değerlendirmek ve doğrulamak için izlemenin de dâhil olabileceği uygun usullerin uygulanması koşuluyla söz konusu faaliyete devam edilebilir.

MADDE 3 KAPSAMLI ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME

1. Yapılan İlk Çevresel Değerlendirmenin, teklif edilen faaliyetin küçük veya geçici bir etkiden daha fazla etkisi olabileceğini göstermesi veya bu yönde bir tespitin yapılması durumunda, Kapsamlı Çevresel Değerlendirme hazırlanır.

2. Kapsamlı Çevresel Değerlendirme:

- (a) Amacı, yeri, süresi ve yoğunluğu dâhil teklif edilen faaliyete ilişkin bir açıklamayı ve devam ettirilmemesi alternatifini dâhil faaliyetin muhtemel alternatiflerini ve bu alternatiflerin sonuçlarını;
- (b) Tahmin edilen değişikliklerin kıyaslanacağı ilk çevresel referans durumuna ilişkin bir açıklamayı ve teklif edilen faaliyetin gerçekleşmediği durumda gelecek çevresel referans durumunu tahminini;
- (c) Teklif edilen faaliyetin etkilerinin tahmin edilmesi için kullanılan yöntem ve verilere ilişkin bir açıklamayı;
- (d) Teklif edilen faaliyetin muhtemel doğrudan etkilerinin yapısı, boyutu, süresi ve yoğunluğuna ilişkin tahmini;
- (e) Teklif edilen faaliyetin muhtemel dolaylı ve ikincil diğer etkilerine ilişkin

- değerlendirmeyi;
- (f) Mevcut faaliyetler ve diğer bilinen planlanmış faaliyetler ışığında teklif edilen faaliyetin birikimli etkilerine ilişkin değerlendirmeyi;
  - (g) Teklif edilen faaliyetin etkilerini en aza indirmek veya hafifletmek ve öngörülemeyen etkilerin tespit edilebilmesi için alınabilecek, faaliyetin olumsuz etkilerine karşı önceden uyarı oluşturacak ve kazalara hızlı ve etkin şekilde müdahale edilmesini sağlayacak izleme programları dâhil önlemlerin belirlenmesini;
  - (h) Teklif edilen faaliyetin kaçınılmaz etkilerinin belirlenmesini;
  - (i) Teklif edilen faaliyetin bilimsel araştırmaların yapılması veya diğer mevcut fayda ve değerler üzerindeki etkilerinin değerlendirmesini;
  - (j) Bu fıkra çerçevesinde gerek görülen bilgilerin derlenmesinde karşılaşılan bilgi açıklıkları ve belirsizliklerin tespitini;
  - (k) Bu fıkra çerçevesinde sunulan bilgilerin teknik olmayan bir özetini; ve
  - (l) Kapsamlı Çevresel Değerlendirmeyi hazırlayan kişinin veya kuruluşun adı ve adresi ve buna ilişkin yorum ve açıklamaların yönlendirileceği adresi kapsar.

3. Kapsamlı Çevresel Değerlendirme Taslağı, kamuya açık hale getirilip yorum için tüm Taraplara dağıtılır ve Taraflar da, bunu kamuya açık hale getirir. Yorumların alınması için 90 günlük bir süre verilir.

4. Kapsamlı Çevresel Değerlendirme Taslağı, Taraplara dağıtıldığı anda ve bir sonraki Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısından en az 120 gün önce uygun şekilde değerlendirilebilmesi için Komiteye de iletilir.

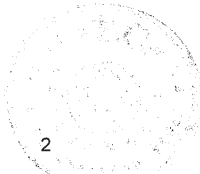
5. Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısının Komitenin görüşü temelinde Kapsamlı Çevresel Değerlendirme Taslağını değerlendirme fırsatı olmadığı sürece, Antarktika Andlaşması bölgesinde teklif edilen faaliyete devam edilmesi yönünde nihai bir karar alınmaz; ancak teklif edilen bir faaliyeti gerçekleştirmeye yönelik hiçbir karar, bu fıkranın uygulanması çerçevesinde Kapsamlı Çevresel Değerlendirme Taslağının dağıtıldığı tarihten itibaren 15 aydan fazla geciktirilemez.

6. Nihai bir Kapsamlı Çevresel Değerlendirme, Kapsamlı Çevresel Değerlendirme Taslağıyla ilgili alınan görüşleri de ele alır ve bunları ihtiva eder veya özetler. Nihai Kapsamlı Çevresel Değerlendirme, bununla ilgili kararlara ilişkin bildirimler ve teklif edilen faaliyetin avantajlarına kıyasla tahmin edilen etkilerin boyutuna ilişkin her türlü değerlendirme, Antarktika Andlaşma bölgesinde teklif edilen faaliyete başlanmadan en az 60 gün önce tüm Taraplara dağıtılır ve Taraflar da bunu kamunun erişimine sunar.

MADDE 4

KARARLARIN KAPSAMLI ÇEVRESSEL DEĞERLENDİRMELERİ ESAS ALMASI

Yukarıdaki 3. maddeye tâbi olan teklif edilen bir faaliyetin gerçekleştirilip gerçekleştirilmeyeceğine ilişkin; eğer gerçekleştirilecekse, orijinal haliyle mi, değiştirilmiş olarak mı gerçekleştirileceğine ilişkin her türlü karar, Kapsamlı Çevresel Değerlendirmeyi ve diğer ilgili değerlendirmeleri esas alır.

MADDE 5
İZLEME

1. Temel çevresel göstergelerin uygun şekilde izlenmesi de dâhil olmak üzere, Kapsamlı Çevresel Değerlendirmenin tamamlanmasının ardından devam edecek faaliyetlerin etkisinin değerlendirilmesi ve doğrulanması için uygun usuller devreye sokulur.

2. Yukarıdaki 1. fıkrada ve 2. maddenin 2. fıkrasında atıfta bulunulan usuller, diğerleriyle beraber, aşağıdakileri sağlamak üzere, faaliyetin etkilerinin düzenli ve doğrulanabilir şekilde kaydedilmesini sağlayacak şekilde tasarlanır:

- (a) Değerlendirmelerin, söz konusu etkilerin Protokolle tutarlı olduğu ölçüde yapılması ve
- (b) Etkilerin en aza indirilmesi veya hafifletilmesi için yararlı bilgilerin ve uygun olduğu hallerde, faaliyetin askıya alınması, iptal edilmesi veya değiştirilmesi ihtiyacına ilişkin bilgilerin temin edilmesi.

MADDE 6
BİLGİLERİN DAĞITILMASI

1. Aşağıdaki bilgiler, Taraflara dağıtılır, Komiteye iletilir ve kamunun erişimine sunulur:

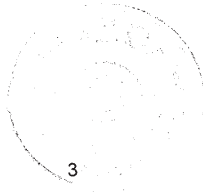
- (a) 1. maddede atıfta bulunulan usullere ilişkin bir açıklama;
- (b) 2. madde uyarınca hazırlanmış İlk Çevresel Değerlendirmelerin ve bunun sonucunda alınan kararların yıllık listesi;
- (c) 2. maddenin 2. fıkrası ve 5. madde uyarınca devreye sokulan usullerden edinilen önemli bilgiler ve bunun sonucu gerçekleştirilen eylemler ve
- (d) 3. Maddenin 6. fıkrasında atıfta bulunulan bilgiler.

2. Yukarıda 2. madde uyarınca hazırlanmış herhangi bir İlk Çevresel Değerlendirmeyi, talep hâlinde elde etmek mümkündür.

MADDE 7
ACİL DURUMLAR

1. İşbu Ek, bu Ekte belirtilen usuller tamamlanmaksızın harekete geçilmesini gerektiren, insan hayatının güvenliği veya yüksek değerdeki gemilerin, uçakların, donanımların ve tesislerin güvenliği veya çevrenin korunmasıyla ilgili acil durumlarda uygulanmaz.

2. Acil durumlarda yürütülen, bunların dışında Kapsamlı Çevresel Değerlendirmenin hazırlanmasını gerektirecek olan faaliyetlerle ilgili bildirim derhal Tüm Taraflara ve Komiteye dağıtılır ve yürütülen faaliyetlerle ilgili olarak, bu faaliyetleri izleyen 90 gün içerisinde tüm yönlerini içeren bir açıklama yapılır.

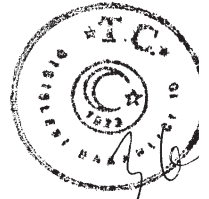
3

MADDE 8
TADİL VEYA DEĞİŞİKLİK

1. Bu Ek, Antarktika Andlaşmasının IX. maddesinin 1. fıkrasına göre kabul edilecek bir önlemlle tadil edilebilir veya değiştirilebilir. Sözkonusu önlem aksini belirtmediği takdirde ve tadil veya değişikliğin kabul edildiği Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısının bitişinden itibaren bir yıllık bir süre zarfında Antarktika Andlaşması Danışma Taraflarından biri veya daha fazlası bu sürenin uzatılmasını istediğini veya önlemi onaylamasının mümkün olmadığını Depozitere bildirmediği sürece, tadil veya değişiklik onaylanmış kabul edilir ve bu süre sonunda yürürlüğe girer.

2. Bu ekte yapılan, yukarıdaki 1. fıkraya uyarınca yürürlüğe giren her türlü değişiklik veya tadil, Depoziter tarafından ilgili onay bildirimini alındığında, onay bildirimini sunan Taraf için de yürürlüğe girmiş olur.

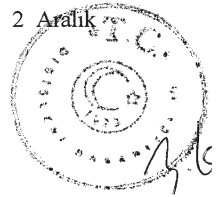
ANTARKTİKA ANDLAŞMASI ÇEVRESEL KORUMA PROTOKOLÜ EK II

ANTARKTİKA HAYVANLARININ VE BİTKİLERİNİN KORUMA ALTINA ALINMASI

MADDE 1 TANIMLAR

İşbu Ek çerçevesinde:

- (a) "Yerli memeli", Antarktika Andlaşması bölgesine özgü veya doğal göçlerle dönemsel olarak burada bulunan Memeliler Sınıfına ait herhangi bir hayvan türünün herhangi bir üyesini ifade eder;
- (b) "Yerli kuş", yaşam döngüsünün herhangi bir evresinde bulunan (yumurtalar da dâhil), Antarktika Andlaşma bölgesine özgü veya doğal göçler ile dönemsel olarak burada bulunan Kuşlar Sınıfına ait herhangi bir hayvan türünün herhangi bir üyesini ifade eder;
- (c) "Yerli bitki", yaşam döngülerinin herhangi bir evresinde bulunan (tohum ve diğer bitkilerin üremesini sağlayan yapılar da dâhil), kara yosunları, likenler, mantarlar ve su yosunları da dâhil olmak üzere Antarktika Andlaşma bölgesine özgü karasal veya tatlı suda bulunan bitkileri ifade eder;
- (d) "Yerli omurgasızlar", Antarktika Andlaşma bölgesine özgü yaşamlarının herhangi bir evresindeki karasal veya tatlı suda bulunan omurgasızları ifade eder;
- (e) "Yetkili makam", işbu Ek çerçevesinde izin verme konusunda Taraflardan birinin yetkilendirdiği herhangi bir kişi veya kurumu ifade eder;
- (f) "İzin", yetkili makam tarafından verilmiş yazılı resmî izni ifade eder;
- (g) "Almak" veya "alma", yerli bir memeliyi veya kuşu öldürme, sakatlama, ele geçirme veya rahatsız etme veya yerel dağılımlarını ve miktarlarını ciddi şekilde etkileyecek miktarda yerli bitkiyi yok etme veya bunlara zarar verme anlamına gelir;
- (h) "Zarar verici müdahale":
  - (i) Helikopter veya diğer hava taşıtları ile, kuş ve fok topluluklarını rahatsız edecek şekilde uçuş veya iniş yapmayı;
  - (ii) Hoverkraft ve küçük botlar da dâhil, araç veya gemilerin, kuş ve fok topluluklarını rahatsız edecek şekilde kullanılmasını;
  - (iii) Patlayıcı veya ateşli silahların kuş ve fok topluluklarını rahatsız edecek şekilde kullanılmasını;
  - (iv) Yavrulayan veya tüy döken kuşların veya kuş ve fok topluluklarının yürüten kişilerce bilerek rahatsız edilmesini;
  - (v) Yerli kara bitkisi topluluklarına uçakların inişi, araçların kullanımı veya üzerlerinde yürüme veya başka şekillerde ciddi şekilde zarar verilmesini ve
  - (vi) Yerli memeli, kuş, bitki veya omurgasız türlerinin yaşam alanlarında veya popülasyonlarında ciddi şekilde olumsuz değişiklik doğuracak her türlü faaliyeti ifade eder.
- (vii) "Balinacılığın Düzenlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme", 2 Aralık 1946 tarihinde Washington'da akdedilen Sözleşmeyi ifade eder.

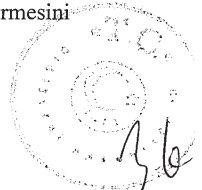
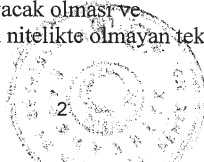

MADDE 2
ACİL DURUMLAR

1. İşbu Ek, insan hayatının veya gemilerin, uçakların veya yüksek değerdeki donanımların ve tesislerin güvenliği veya çevrenin korunması ile ilgili acil durumlarda uygulanmaz.
2. Acil durumlarda yürütülen faaliyetler ile ilgili bildirim derhal tüm Taraplara ve Komiteye dağıtılır.

MADDE 3
YERLİ HAYVAN VE BİTKİLERİN KORUNMASI

1. Verilen bir izin uyarınca olması hariç, alma veya zarar verici müdahale yasaklanmıştır.
2. Mezkur izinler, ne zaman, nerede ve kim tarafından yürütüleceği de dâhil izin verilen faaliyeti belirtir ve sadece aşağıdaki hâllerde verilir:
  - (a) Bilimsel çalışma veya bilimsel bilgi amaçlı numune temin etmek için;
  - (b) Müzelere, herbaryumlara, hayvanat bahçelerine veya botanik bahçelerine veya diğer eğitsel veya kültürel enstitülere veya diğer kullanımlara numune temin etmek için ve
  - (c) Yukarıdaki (a) veya (b) bendi çerçevesinde izin verilmemiş olan bilimsel faaliyetlerin veya bilimsel destek tesislerinin inşası ve kullanımının kaçınılmaz sonuçlarını öngörmek için.
3. Bu tür izinler, aşağıdaki hususları sağlamak için sınırlı düzeyde verilir:
  - (a) Yukarıdaki 2. fıkrada belirtilen amaçları gerçekleştirmek için gerekli olandan daha fazla memeli, kuş veya bitkinin alınmamasını sağlamak için;
  - (b) Sadece az sayıda yerli memeli veya kuşun öldürülmesini ve hiçbir koşulda, diğer izinli alımlarla birlikte bir sonraki sezonda normal üremeye normalde yerleri doldurulabilecek kadar olandan daha fazla yerel popülasyondan yerli memeli veya kuşun öldürülmemesini sağlamak için ve
  - (c) Türlerin çeşitliliği ve varlıkları için hayati öneme sahip yaşam alanlarının ve de Antarktika Andlaşma bölgesinde mevcut olan ekolojik sistemlerin dengesinin devam ettirilmesini sağlamak için.
4. Bu Eke eklenmiş olan Lahika A'da belirtilen herhangi bir yerli memeli, kuş ve bitki türü, "Özel Olarak Korunan Türler" olarak belirlenir ve bunlara Taraplarca özel koruma tanınır.
5. Alımın aşağıdaki amaçlar için olması hariç, Özel Olarak Korunan Türleri almak için izin verilmez:
  - (a) Alımın zorunlu bir bilimsel amaç için olması;
  - (b) Alımın, söz konusu türün veya yerel popülasyonun hayatını devam ettirmesini veya ıslahını tehlikeye atmayacak olması ve
  - (c) Alımın, yerine göre öldürücü nitelikte olmayan teknikler kullanması.

6. Yerli memelilerin veya kuşların alımları, mümkün olan en az acıya neden olacak biçimde sağlanır.

MADDE 4

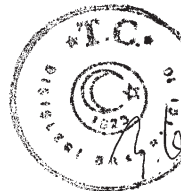
YERLİ OLMAYAN TÜRLERİN, PARAZİTLERİN VE HASTALIKLARIN GİRİŞİ

1. Antarktika Andlaşma bölgesinin yerlisi olmayan hiçbir hayvan veya bitki türü, bir izin uyarınca olması hariç, Antarktika Andlaşma bölgesindeki karaya veya buz sahanlığına veya suya getirilemez.
2. Köpekler, karaya veya buz sahanlıklarına getirilemez ve hâlihazırda bu bölgelerde bulunan köpekler ise 1 Nisan 1994 tarihine kadar oradan çıkarılır.
3. Yukarıdaki 1.fıkra kapsamındaki izinler, yalnızca bu Ekin Lahika B'sinde belirtilen hayvan ve bitkilerin girişi için verilir ve bunların türü, sayısı ve uygunsu, yaşı ve cinsiyeti ile kaçmalarını veya yerli hayvan veya bitkiler ile temaslarını önlemek için alınacak önlemler belirtilir.
4. Yukarıdaki 1. ve 3. fıkralar uyarınca izin verilen herhangi bir bitki veya hayvan, izin süresinin sona ermesinden önce, Antarktika Andlaşma bölgesinden çıkarılır veya yakıp kül etme yoluyla veya yerli hayvan veya bitkiler için oluşabilecek riski ortadan kaldıran eşit düzeyde etkin yöntemlerle bertaraf edilir. İzinde, bu yükümlülük belirtilir. Yavruları da dâhil bölgenin yerlisi olmayan, Antarktika Andlaşma bölgesine getirilmiş tüm diğer bitki veya hayvanlar, yerli hayvan veya bitkilere herhangi bir risk teşkil etmediği tespit edilmediyse, bölgeyi arındırmak amacıyla buradan götürülür veya yakıp kül etme veya eşdeğer etkin yöntemlerle ortadan kaldırılır.
5. Bu maddede belirtilen hiçbir husus, bu amaçla canlı hayvan getirilmemesi ve tüm bitkilerin, hayvan parçalarının ve ürünlerinin dikkatli şekilde kontrol altında tutulması ve Protokolün III sayılı Eki ve işbu Ekin Lahika C'si uyarınca bertaraf edilmesi koşuluyla, Antarktika Andlaşma bölgesine getirilen gıdaların ithali için geçerli olmaz.
6. Taraflardan her biri, işbu Ekin Lahika C'sinde belirtilenler de dâhil olmak üzere, yerli hayvan ve bitkilerde mevcut olmayan mikro-organizmaların (örneğin: virüsler, bakteriler, parazitler, mayalar ve mantarlar) girişini engellemek için tedbirler alınmasını gerekli kılar.

MADDE 5

BİLGİLENDİRME

Taraflardan her biri, Antarktika Andlaşma Bölgesinde bulunan veya bu bölgeye girme niyetinde olan tüm kişilere, söz konusu kişilerin bu Ekin hükümlerini anlamasını ve bunlara riayet etmesini sağlamak amacıyla bilhassa yasaklanmış faaliyetleri ortaya koyan ve Özel Olarak Korunan Türlerin ve İlgili Koruma Altındaki Bölgelerin listesini içeren bilgileri hazırlar ve ulaştırabilir kılar.

MADDE 6
BİLGİ TEATİSİ

1. Taraflar:

- (a) Antarktika Andlaşma bölgesinde alınan her bir yerli memeli, kuş veya bitki türünün sayısı veya miktarı ile ilgili kayıt (izin kayıtları da dâhil) ve istatistiklerin yıllık olarak toplanması ve teati edilmesi için;
- (b) Antarktika Andlaşma bölgesindeki yerli memelilerin, kuşların, bitkilerin ve omurgasızların durumu ve türlerin veya popülasyonun ne derecede korumaya ihtiyacı olduğuyula ilgili bilgi elde edilmesi ve bu bilgilerin teati edilmesi için;
- (c) Aşağıdaki 2. fıkra uyarınca Taraflarca bu bilgilerin teslim edileceği ortak bir usulün tesis edilmesi için tedbirler alır.

2. Taraflardan her biri, yukarıdaki 1. fıkra uyarınca atılan herhangi bir adıma ve bir önceki 1 Temmuz- 30 Haziran döneminde bu Ek kapsamında çıkarılan izinlerin sayısı ve yapısına ilişkin olarak, her yıl Kasım ayının sonundan önce Tarafları ve Komiteyi bilgilendirir.

MADDE 7

ANTARKTİKA ANDLAŞMA SİSTEMİ DIŞINDA KALAN DİĞER ANLAŞMALARLA İLİŞKİ

Bu ekte yer alan hiçbir husus, Tarafların Balınacılığın Düzenlenmesine ilişkin Uluslararası Sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerine istisna oluşturmaz.

MADDE 8
DENETİM

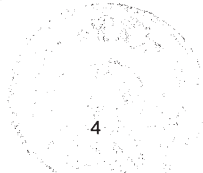
Taraflar, Komiteden gelen her türlü öneriyi de nazara alarak Antarktika hayvan ve bitkilerinin koruma altına alınmasına ilişkin önlemleri sürekli denetim altında tutar.

MADDE 9

TADİL VEYA DEĞİŞİKLİK

1. Bu Ek, Antarktika Andlaşmasının IX. maddesinin 1. fıkrasına göre kabul edilecek bir önlem ile tadil edilebilir veya değiştirilebilir. Söz konusu önlem aksini belirtmediği takdirde ve tadil veya değişikliğin kabul edildiği Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısının bitişinden itibaren bir yıllık bir süre zarfında Antarktika Andlaşması Danışma Taraflarından biri veya daha fazlası bu sürenin uzatılmasını istediğini veya önlemi onaylamasının mümkün olmadığını Depozitere bildirmediği sürece, tadil veya değişiklik onaylanmış kabul edilir ve bu süre sonunda yürürlüğe girer.

2. Bu ekte yapılan, yukarıdaki 1. fıkra uyarınca yürürlüğe giren her türlü değişiklik veya tadil, Depoziter tarafından ilgili onay bildirimini alındığında, onay bildirimini sunan Taraf için de yürürlüğe girmiş olur.

EKİN LAHİKALARI

**LAHİKA A:
ÖZEL OLARAK KORUNAN TÜRLER**

Ommatophoca rossii, Ross Fokları.

**LAHİKA B:
HAYVAN VE BİTKİLERİN GETİRİLMESİ**

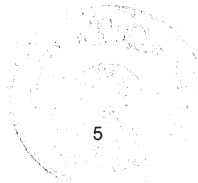
Aşağıda sayılan hayvan ve bitkiler, bu Ekin 4. maddesi uyarınca çıkarılan izinlere uygun bir şekilde Antarktika Andlaşma bölgesine getirilebilir:

- (a) Evcil bitkiler ve
- (b) Virüsler, bakteriler, mayalar ve mantarlar da dâhil laboratuvar hayvan ve bitkileri.

**LAHİKA C:
MİKROORGANİZMALARIN GİRİŞİNİ ÖNLEMeye YÖNELİK TEDBİRLER**

1. Kümes hayvanları. Antarktika Andlaşma bölgesine hiçbir canlı kümes hayvanı veya başka canlı kuş getirilmez. İşlenmiş kümes hayvanları, Antarktika Andlaşma bölgesine gönderilmek üzere paketlenmeden önce, Newcastle Hastalığı, tüberküloz ve maya mantarı enfeksiyonu gibi herhangi bir hastalık belirtisi olup olmadığını belirlemek için incelenir. Her türlü kümes hayvanı veya tüketilmeyen parçaları, Antarktika Andlaşma bölgesinden çıkartılır veya yerli hayvan veya bitkilere karşı oluşabilecek riskleri ortadan kaldıracak yakıp kül etme yöntemi veya eşdeğer yöntemler ile bertaraf edilir.

2. Steril olmayan toprağın getirilmesinden mümkün olan en üst seviyede kaçınılır.

ANTARKTİKA ANDLAŞMASI ÇEVRE KORUMA PROTOKOLÜ EK III
ATIKLARIN BERTARAF EDİLMESİ VE ATIK YÖNETİMİ

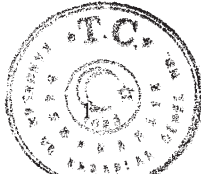
MADDE 1
GENEL YÜKÜMLÜLÜKLER

1. İşbu Ek, Antarktika Andlaşmasının VII. maddesinin 5. fıkrası uyarınca önceden bildirim gerekli olduğu, Antarktika Andlaşma bölgesinde girişilen, ilgili lojistik destek faaliyetleri de dâhil olmak üzere bilimsel araştırma programlarına, turizme ve tüm diğer devlet faaliyetlerine ve devlet dışı faaliyetlere uygulanır.
2. Antarktika Andlaşma bölgesinde üretilen veya bertaraf edilen atık miktarı, Antarktika çevresi üzerindeki etkisini en aza indirmek ve Antarktika'nın doğal değerlerine, bilimsel araştırmalara ve Antarktika'nın Antarktika Andlaşması ile tutarlı diğer kullanımlarına müdahaleyi en aza indirmek amacıyla mümkün olduğu kadar azaltılır.
3. Atıkların depolanması, bertaraf edilmesi ve Antarktika Andlaşma bölgesinden çıkarılması ile geri dönüşümü ve kaynakların azaltılması, Antarktika Andlaşma bölgesindeki faaliyetlerin planlanması ve yürütülmesinde dikkate alınacak önemli hususlardır.
4. Antarktika Andlaşma bölgesinden çıkarılan atıklar, mümkün olduğu ölçüde, söz konusu atığa neden olan faaliyetlerin düzenlendiği ülkeye veya ilgili uluslararası sözleşmeler uyarınca bu tür atıkların bertaraf edilmesi için düzenlemelerin yapıldığı herhangi bir başka ülkeye iade edilir.
5. Karadaki veya Antarktika faaliyetlerinin terk edilmiş iş sahalarında bulunan eski ve mevcut atık bertaraf sahaları, bu tür atıklara neden olanlar ve bu sahaları kullananlar tarafından temizlenir. Bu yükümlülük, aşağıdakileri gerektiriyor şeklinde yorumlanmaz:
  - (a) Tarihi yer veya eser olarak belirlenmiş herhangi bir yapının kaldırılmasını veya
  - (b) Uygulanabilir seçeneklerden herhangi biri yoluyla yapının veya atık malzemelerin kaldırılmasının, yapının veya atık malzemelerin halihazır yerinde bırakılmasından daha fazla olumsuz çevresel etki doğuracağı durumlarda, yapı veya atık malzemelerinin kaldırılmasını.

MADDE 2

ATIKLARIN, ANTARKTİKA ANDLAŞMA BÖLGESİNDEN ÇIKARILARAK BERTARAF EDİLMESİ

1. İşbu Ekin yürürlüğe girmesinden sonra oluştuysa, aşağıdaki atıklar, söz konusu atıklara neden olanlar tarafından Antarktika Andlaşma bölgesinden çıkarılır:
  - (a) Radyoaktif malzemeler;
  - (b) Elektrik bataryaları;
  - (c) Sıvı ve katı yakıtlar;
  - (d) Zararlı düzeyde ağır metal veya son derece zehirli veya zararlı inatçı bileşenler içeren atıklar;

- (e) Polivinilklorür (PVC), poliüretan köpük, polistiren köpük, lastik ve makine yağları, işlenmiş kereste ve yakıldığında zararlı emisyonlar doğuracak katkılar ihtiva eden diğer ürünler;
- (f) Bu tür konteynerlerin 3. maddenin 1. fıkrası uyarınca yakılması koşuluyla, düşük yoğunluktaki polietilen konteynerler hariç (atıkların depolanması için torbalar gibi) tüm diğer plastik atıklar;
- (g) Yakıt varilleri ve
- (h) Diğer katı ve yanıcı olmayan atıklar;

Ancak, yukarıdaki (g) ve (h) bentlerinde atıfta bulunulan varil ve katı ve yanıcı olmayan atıkların kaldırılması yükümlülüğü, uygulanabilir seçeneklerden herhangi biri yoluyla bu tür atıkların kaldırılmasının, atıkları halihazır yerlerinde bırakmaktan daha fazla olumsuz çevresel etkisinin olacağı durumlar için geçerli değildir.

2. Yukarıdaki 1. fıkraya kapsamına girmeyen sıvı atıklar ve pis su ve evsel sıvı atıklar, mümkün olduğu ölçüde, bu tür atıklara neden olanlar tarafından Antarktika Andlaşma bölgesinden çıkarılır.

3. Yakılmadığı, otoklavla veya steril hale getirmek için diğer şekilde işlem görmediği müddetçe, aşağıda belirtilen atıklar, bu atıklara neden olanlar tarafından Antarktika Andlaşma bölgesinden çıkarılır:

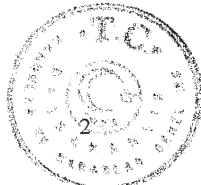
- (a) Bölgeye dışarıdan getirilen hayvanların leş kalıntıları;
- (b) Mikro-organizmaların laboratuvar kültürü ve bitki patojenleri ve
- (c) Bölgeye getirilmiş kuş ürünleri.

MADDE 3

ATIKLARIN YAKILARAK BERTARAF EDİLMESİ

1. Aşağıdaki 2. fıkraya tâbi olmak üzere, Antarktika Andlaşma bölgesinden çıkarılmamış 2. maddenin 1. fıkrasında anılanlar hariç yanıcı atıklar, mümkün olduğunca zararlı emisyonları azaltan yakma fırınlarında yakılır. Diğerlerinin yanında Komite ve Antarktika Bilimsel Araştırma Komitesi tarafından önerilebilecek tüm emisyon standartları ve teçhizat kılavuzları dikkate alınır. Bu yakma işleminin katı kalıntıları, Antarktika Andlaşma bölgesinden çıkarılır.

2. Atıkların açıkta yakılma işlemleri en geç 1998/1999 sezonunun sonuna kadar olmak üzere en kısa sürede aşamalı olarak sonlandırılır. Aşamalı olarak sonlandırma tamamlanana kadar, atıkların açıkta yakma yoluyla bertaraf edilmesi gerekli olduğunda, katı parçacıkların birikmesini sınırlamak ve Antarktika Andlaşması kapsamında koruma altına alınan bölgeler de dâhil özel biyolojik, bilimsel, tarihi, estetik önemi veya doğal yaşam değeri olan alanlar üzerinde bunların birikmesini önlemek için rüzgârın yönü, hızı ve yakılacak atıkların türü dikkate alınır.

MADDE 4

DİĞER KARADA ATIK BERTARAF EDİLMESİ YOLLARI

1. Yukarıda 2. ve 3. maddelere uygun şekilde bertaraf edilmeyen veya kaldırılmayan atıklar, buzsuz alanlar üzerinde veya taze su sistemleri içerisinde bertaraf edilmez.
2. Yukarıdaki 2. maddeye uygun şekilde Antarktika Andlaşma bölgesinden çıkarılmayan pis su, evsel sıvı atıklar ve diğer sıvı atıklar, mümkün olduğu ölçüde, deniz buzunu, buz sahanlıkları veya karadaki buz kütleleri üzerinde bertaraf edilmez; ancak buz sahanlıklarının karadaki kısımlarında veya karadaki buz kütleleri üzerinde bulunan istasyonların ürettiği atıkları bu şekilde bertaraf etmenin uygulanabilir tek seçenek olduğu durumlarda derin buz çukurlarında bertaraf edilmesi mümkündür. Bu tür çukurlar, buzsuz bölgelerde veya yüksek ablyasyonun olduğu yerlerde sonlanan bilinen buz akıntı hatları üzerinde bulunmaz.
3. Saha kamplarında oluşan atıklar, mümkün olduğu ölçüde, bu tür atıklara neden olanlar tarafından, bu Eke uygun şekilde bertaraf için destek istasyonlarına veya gemilere götürülür.

MADDE 5

ATIKLARIN DENİZDE BERTARAF EDİLMESİ

1. Pis su ve evsel sıvı atıklar, atığı alan deniz çevresinin özümleme kapasitesini de dikkate alarak ve aşağıdaki şartlarla, doğrudan denize tahliye edilebilir:
  - (a) söz konusu tahliyenin, mümkün olan durumlarda, ilk dilüsyon ve hızlı yayılma için koşulların mevcut olduğu yerlerde olması koşuluyla ve
  - (b) büyük miktardaki bu tür atıklar (güney yazında ortalama haftalık kullanımın yaklaşık 30 birey veya daha fazla olduğu bir istasyonda oluşan atıklar), en azından maserasyon yoluyla artırılır.
2. Dönen Biyolojik Disk işlemi veya benzer işlemler ile pis su arıtımının yan ürünü, söz konusu bertarafın yerel çevreyi olumsuz şekilde etkilememesi ve denizde gerçekleşen bu tür bir bertarafın Protokolün Ek IV'üne göre yapılması koşuluyla, denizin içine atılabilir.

MADDE 6

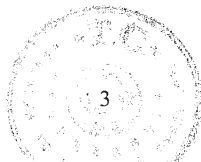
ATIKLARIN DEPOLANMASI

Antarktika Andlaşma bölgesinden götürülecek veya başka şekilde bertaraf edilecek tüm atıklar, bunların çevreye dağılması önlenecek bir şekilde depolanır.

MADDE 7

YASAKLANMIŞ ÜRÜNLER

Hiçbir poliklorlanmış bifenil (PCB), steril olmayan toprak, polistiren boncuklar, yongalar veya benzer paketleme şekilleri veya böcek ilaçları (bilimsel, tıbbi veya hijyen amacıyla gerekli olanlar dışındakiler), karaya veya buz sahanlıklarına veya Antarktika Andlaşma bölgesindeki suya sokulmaz.

MADDE 8
ATIK YÖNETİMİ PLANLAMASI

1. Antarktika Andlaşma bölgesinde kendi faaliyet yürüten Taraflardan her biri, bu faaliyetler ile ilgili olarak, atıkların kaydedilmesine esas teşkil edecek ve bilimsel faaliyet ve ilgili lojistik desteğin çevresel etkilerinin değerlendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirmek için bir atık bertaraf sınıflandırma sistemi tesis eder. Bu amaçla, atıklar şu şekilde sınıflandırılır:

- (a) Pis su ve evsel sıvı atıklar (Grup 1);
- (b) Yakıt ve yağlar da dâhil diğer sıvı atıklar ve kimyasallar (Grup 2);
- (c) Yakılacak katı maddeler (Grup 3);
- (d) Diğer katı atıklar (Grup 4) ve
- (e) Radyoaktif malzemeler (Grup 5).

2. Atıkların Antarktika çevresi üzerindeki etkilerini azaltmak için Taraflardan her biri, her bir sabit saha, ve genel olarak saha kampları ve her bir gemi için (sabit saha işlemlerinin veya gemilerin bir parçası olan küçük botlar dışında ve gemiler için mevcut yönetim planlarını da dikkate alarak) kendi atık yönetimi planlarını (atık azaltma, depolama ve bertaraf da dâhil) hazırlar, yıllık olarak gözden geçirir ve günceller:

- (a) Mevcut atık bertaraf sahalarının ve terkedilmiş iş sahalarının temizlenmesine yönelik programlar;
- (b) Nihai bertaraf da dâhil mevcut ve planlanan atık yönetimi düzenlemeleri;
- (c) Atık ve atık yönetiminin çevresel etkilerinin analiz edilmesi için mevcut ve planlanan düzenlemeler ve
- (d) Atıkların ve atık yönetiminin çevresel etkilerinin azaltılmasına yönelik diğer çalışmalar.

3. Taraflardan her biri, mümkün olduğu ölçüde, daha önceki faaliyetlerin yerlerinin (kirişler, yakıt depoları, uçak enkazları) gelecekteki bilimsel programların planlanmasında (kar kimyası, yosunlardaki kirleticiler veya buz çekirdeği sondajı) dikkate alınabilmesini sağlamak için, bu bilgiler kaybolmadan önce söz konusu yerlere ait bir envanter de hazırlar.

MADDE 9
ATIK YÖNETİMİ PLANLARININ DAĞITILMASI VE GÖZDEN GEÇİRİLMESİ

1. Yukarıdaki 8. madde uyarınca hazırlanan atık yönetimi planları, bunların uygulanmasına dair raporlar ve 8. Maddenin 3. fıkrasında atıfta bulunulan envanterler, Antarktika Andlaşmasının III. ve VII. maddeleri ve Antarktika Andlaşmasının IX. maddesi kapsamındaki ilgili Tavsiyeler uyarınca gerçekleştirilen yıllık bilgi alışverişine dâhil edilir.

2. Taraflardan her biri, kendi atık yönetimi planlarının ve bunların uygulanmasının denetimine ilişkin raporlarının nüshalarını Komiteye gönderir.

3. Komite, atık yönetimi planlarını ve bunlara ilişkin raporları gözden geçirebilir ve etkilerin azaltılmasına ve planların değiştirilmesi ve geliştirilmesine ilişkin öneriler de dâhil, Tarafların değerlendirmesi için yorumlar sunabilir.

4. Taraflar, mevcut düşük atık yaratan teknolojiler, mevcut tesislerin tekrar dönüştürülmesi, atık sulara ilişkin özel gereksinimler ve uygun bertaraf ve tahliye yöntemleri hakkında bilgi alışverişini yapabilir ve tavsiyelerde bulunabilir.

MADDE 10
YÖNETİM UYGULAMALARI

Taraflardan her biri:

- (a) Atık yönetimi planları geliştirmek ve takip etmekten sorumlu olacak bir atık yönetimi görevlisi belirler; arazide, bu sorumluluk her bir sahadaki uygun bir kişiye devredilir;
- (b) Kendi düzenlendiği seferlerde yer alan kişilerin, kendi faaliyet ve işlemlerinin Antarktika çevresi üzerindeki etkilerini azaltmak ve onları bu Ekin gereklilikleri hakkında bilgilendirmek için hazırlanmış eğitimler almasını sağlar ve
- (c) Polivinil klorid (PVC) ürünlerin kullanılmamasını teşvik eder ve Antarktika Andlaşma bölgesine düzenlediği seferlerde, söz konusu ürünlerin bu Eke uygun şekilde daha sonra kaldırılması amacıyla bölgeye getirebilecekleri PVC ürünler hakkında bilgi verilmiş olmasını sağlar.

MADDE 11
GÖZDEN GEÇİRME

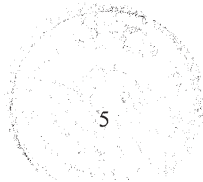
İşbu Ek, atık bertaraf teknolojisi ve usullerindeki gelişimleri yansıtması için güncellenmesini ve bu şekilde Antarktika çevresinin azami düzeyde korunmasını sağlamak için düzenli olarak gözden geçirilir.

MADDE 12
ACİL DURUMLAR

1. İşbu Ek, insan hayatının veya yüksek değerli gemi, uçak veya donanım ve tesislerin güvenliği veya çevrenin korunması ile ilgili acil durumlarda uygulanmaz.
2. Acil durumlarda yürütülen faaliyetler ile ilgili bildirim derhal tüm Taraflara ve Komiteye dağıtılır.

MADDE 13
TADİL VEYA DEĞİŞİKLİK

1. Bu Ek, Antarktika Andlaşmasının IX. maddesinin 1. fıkrasına göre kabul edilecek bir önlem ile tadil edilebilir veya değiştirilebilir. Söz konusu önlem aksini belirtmediği takdirde ve tadil veya değişikliğin kabul edildiği Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısının bitişinden itibaren bir yıllık bir süre zarfında Antarktika Andlaşması Danışma Taraflarından biri veya daha fazlası bu sürenin uzatılmasını istediğini veya önlemi onaylamasının mümkün olmadığını Depozitere bildirmediği sürece, tadil veya değişiklik onaylanmış kabul edilir ve bu süre sonunda yürürlüğe girer.
2. Bu ekte yapılan, yukarıdaki 1. fıkra uyarınca yürürlüğe giren her türlü değişiklik veya tadil, Depoziter tarafından ilgili onay bildirimini alındığında, onay bildirimini sunan Taraf için de yürürlüğe girmiş olur.

ANTARKTİKA ANDLAŞMASI ÇEVRE KORUMA PROTOKOLÜ EK IV
DENİZ KİRLİLİĞİNİN ÖNLENMESİ

MADDE 1
TANIMLAR

İşbu Ek çerçevesinde:

- (a) "Tahliye", her ne surette olursa olsun, kaçak, tasfiye, dökülme, sızma, pompalama, çıkartma veya boşaltma da dâhil bir gemiden kaynaklanan herhangi bir salımı/tahliyeyi ifade eder;
- (b) "Çöp", taze balık ve balık parçaları hariç olmak üzere, 3. ve 4. madde kapsamına giren maddeler dışında geminin normal çalışması sırasında oluşan her türlü yiyecek, evsel ve işletme atığını ifade eder;
- (c) "MARPOL 73/78", 1978 tarihli Protokol ve daha sonra yürürlüğe giren diğer tadiller ile değiştirilmiş olan 1973 tarihli Denizlerin Gemiler Tarafından Kirletilmesinin Önlenmesine Ait Uluslararası Sözleşmenin ifade eder;
- (d) "Zararlı sıvı maddeler", MARPOL 73/78'in Ek II'de tanımlanmış olan her türlü zararlı sıvı maddeyi ifade eder;
- (e) "Petrol", ham petrol, akaryakıt (fuel oil), kirli motor yağı, yakıt tortusu ve rafine petrol ürünleri de dâhil (4. maddenin hükümlerine tâbi olan petrokimyasallar dışında) her şekildeki petrolü ifade eder;
- (f) "Petrollü karışım" herhangi bir petrol muhtevası içeren karışımı ifade eder; ve
- (g) "Gemi", deniz çevresinde kullanılan her tipteki gemiyi ve hidrofil botları, hava yastıklı araçları, batiskafları, yüzen araçları ve sabit veya yüzen platformları ifade eder.

MADDE 2
UYGULAMA

İşbu Ek, Taraflardan her biri ile ilgili olarak, bayraklarını açmaya yetkili tüm gemileri ve Antarktika Andlaşma bölgesinde Antarktika faaliyetlerine dâhil olan veya bu faaliyetleri destekleyen diğer tüm gemileri kapsar.

MADDE 3
PETROL TAHLİYESİ

1. MARPOL 73/78'in EK I'i kapsamında izin verilen durumlar hariç, petrol veya petrollü karışımların denize her türlü tahliyesi yasaklanır. Antarktika Andlaşma bölgesinde işletilirken gemiler, denize tahliye edilemeyecek olan tüm kirli yakıt tortularını, balastı, tank yıkama sularını ve tüm diğer petrollü kalıntıları ve karışımları gemide tutar. Gemiler bu kalıntıların yalnızca Antarktika Andlaşma bölgesi dışında, karşılama tesislerinde veya MARPOL 73/78'in Ek I'i uyarınca izin verilmiş başka bir şekilde tahliye eder.

2. Bu madde aşağıda belirtilen durumları kapsamaz:

- (a) Bir geminin veya teçhizatının hasar görmesinden kaynaklanan petrol veya petrollü karışımların denize tahliyesi; ancak bu hüküm:

- (i) Tahliye tespit edildikten sonra tahliyenin önlenmesi veya en aza indirgenmesi amacıyla hasar meydana geldikten sonra veya tüm makul tedbirlerin alınması koşuluyla; ve
  - (ii) Gemi sahibinin veya Gemi Kaptanının zarar verme kastıyla veya dikkatsizce ve zararın muhtemel olduğunu bilerek hareket ettiği durumların dışında geçerlidir;
- (b) Kirlilikten kaynaklanan zararı en aza indirmek amacıyla belirli kirlilik olayları ile mücadele etmek için kullanılan petrol içeren maddelerin denize tahliyesi.

MADDE 4

ZARARLI SIVI MADDELERİN TAHLİYESİ

Herhangi bir zararlı sıvı maddenin ve diğer kimyasal maddelerin veya başka maddelerin, deniz çevresine zarar verecek miktar veya derişimde denize tahliyesi yasaktır.

MADDE 5

ÇÖPLERİN ATILMASI

1. Sentetik halatlar, sentetik balık ağları ve plastik çöp torbaları da dâhil fakat bunlarla sınırlı olmamak üzere, bütün plastiklerin denize atılması yasaktır.
2. Kâğıt ürünler, bez parçaları, cam, metal, şişeler, çanaklar, kül, talaş, koruma, kaplama ve paketleme malzemeleri de dâhil tüm diğer çöplerin denize atılması yasaktır.
3. MARPOL 73/78'in Ek V'inde izin verilen durumlar hariç olmak üzere, söz konusu tahliyenin karadan ve buz sahanlığından mümkün olduğunca uzakta yapılması, her koşulda en yakın karadan veya buz sahanlığından en az 12 deniz mili uzağında yapılması koşuluyla, parçalayıcı veya öğütücüden geçirildiğinde gıda atıklarının denize atılmasına izin verilebilir. Bu tür ufalanmış veya çekilmiş gıda atıkları, 25 milimetreden daha büyük olmayan açıklıkları bulunan elekten geçebilir durumda olmalıdır.
4. Bu madde kapsamına giren herhangi bir madde veya malzeme tahliye veya bertaraf amacıyla, farklı tahliye veya bertaraf kuralları olan madde veya malzemeler ile karıştırıldığında, en katı tahliye veya bertaraf kuralları geçerli olur.
5. Yukarıdaki 1. ve 2. fıkraların hükümleri aşağıdakileri kapsamaz:
  - (a) Kaçağın önlenmesi veya en aza indirilmesi amacıyla hasar meydana gelmeden önce veya meydana geldikten sonra tüm makul tedbirlerin alınması koşuluyla, gemi veya teçhizatındaki hasardan kaynaklanan çöp kaçağı veya
  - (b) Böyle bir kaybı önlemek için tüm makul tedbirlerin alınmış olması koşuluyla, sentetik balık ağlarının kazara kaybedilmesi.
6. Taraflar, uygun olduğunda, çöp kayıt defterlerinin kullanılmasını şart koşarlar.

MADDE 6
PİS SULARIN TAHLİYESİ

1. Antarktika'daki faaliyetleri aşırı derecede etkileyecek olması durumu hariç:
  - (a) Taraflardan her biri, artırılmamış pis suların karadan veya buz sahanlıklarından 12 deniz mili içerisinde denize tahliye edilmesini yasaklar ("pis su", MARPOL 73/78'in Ek IV'te tanımlandığı şekildedir);
  - (b) Bu mesafenin ötesinde, bekleme tankında depolanmış pis sular, aniden boşaltılmaz, ancak orta derece bir hız ile boşaltılır ve mümkün olduğunda, gemi 4 knottan daha düşük olmayan bir hızda seyir halindeyken boşaltılır.

Bu fıkra, en fazla 10 kişiyi taşımaya izinli gemileri kapsamaz.

2. Taraflar, yerine göre, pis su kayıt defteri tutulmasını şart koşar.

MADDE 7
ACİL DURUMLAR

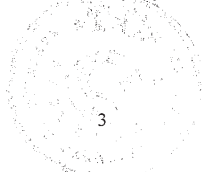
1. Bu Ekin 3, 4, 5 ve 6. maddeleri, bir geminin ve gemidekilerin güvenliği veya denizde bir yaşamın kurtarılması ile ilgili acil durumları kapsamaz.
2. Acil durumlarda yürütülen faaliyetler ile ilgili bildirim derhal tüm Taraflara ve Komiteye dağıtılır.

MADDE 8
BAĞLI VE İLGİLİ EKO-SİSTEMLER ÜZERİNDEKİ ETKİ

İşbu Ekin hükümleri uygulanırken, Antarktika Andlaşma bölgesi dışında, bağlı ve ilişkili eko-sistemler üzerinde olumsuz etkilerden kaçınılması ihtiyacına gerekli özen gösterilir.

MADDE 9
GEMİ TUTMA KAPASİTESİ VE KARŞILAMA TESİSLERİ

1. Taraflardan her biri, bayrağını açma hakkı bulunan tüm gemilerin ve Antarktika faaliyetlerine dâhil olan veya bu faaliyetleri destekleyen diğer gemilerin, Antarktika Andlaşma bölgesine girmeden önce, yakıt tortusu, kirli balast, tank yıkama suyu ve diğer petrollü kalıntı ve karışımların tutulması için yeterli kapasitede tank veya tanklarla donatılmış olmasını ve Antarktika Andlaşma bölgesinde çalıştırılırken çöplerin tutulması için gemide yeterli kapasitenin olmasını ve söz konusu bölgeyi terk ettikten sonra bu tür petrollü kalıntı ve çöpleri bir karşılama tesisinde boşaltmak için düzenlemeler yapmış olmasını sağlamayı taahhüt eder. Gemiler ayrıca, zararlı sıvı maddelerin tutulması için yeterli kapasiteye de sahip olur.
2. Antarktika Andlaşma bölgesine gitmek üzere yola çıkan veya buradan gelen gemilerin yanaştığı limanların sahibi Taraflardan her biri, mümkün olan en kısa süre içerisinde, herhangi bir gereksiz gecikmeye neden olmaksızın gemiden çıkan yakıt tortusu, kirli balast, tank yıkama suyu, diğer petrollü kalıntı ve karışımların ve çöplerin, bunları kullanan gemilerin ihtiyaçlarına göre alınması için yeterli tesislerin temin edilmesini sağlar.

3. Antarktika Andlaşma bölgesine giden veya buradan gelen, diğer Tarafların limanlarını kullanan gemileri işleten Taraflar, liman karşılama tesislerinin kurulmasının Antarktika Andlaşma bölgesine bitişik bulunan Taraflar üzerinde haksız bir yük oluşturmamasını sağlamak için, söz konusu Taraflar ile istişare eder.

MADDE 10
GEMİLERİN TASARIMI, YAPIMI, GEMİLERE PERSONEL TAHSİSİ VE
GEMİLERİN TEÇHİZATI

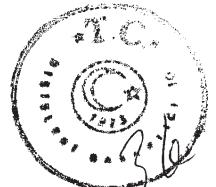
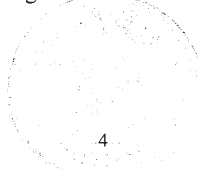
Antarktika faaliyetlerinde yer alan veya bu faaliyetleri destekleyen gemilerin tasarımı, yapımı, bu gemilere personel tahsisi ve gemilerin teçhizatında, Taraflardan her biri işbu Ekin amaçlarını dikkate alır.

MADDE 11
DEVLETİN BAĞIŞIKLIĞI

1. İşbu Ek, bir Devlet tarafından sahip olunan veya kullanılan ve halihazırda sadece devletin ticaret dışı hizmetleri için kullanılan her türlü savaş gemisi, deniz kuvvetleri yardımcı gemisi ve diğer gemileri kapsamaz. Ancak Taraflardan her biri, kendilerinin sahip olduğu veya işlettiği bu gemilerin kullanımını veya kullanım kapasitelerini bozmayan gerekli önlemleri almak suretiyle, bu tür gemilerin mümkün ve makul olduğu ölçüde bu Ek ile tutarlı bir şekilde faaliyet göstermesini sağlar.
2. Yukarıdaki 1. fıkranın uygulanmasında, Taraflardan her biri Antarktika çevresini korumanın önemini dikkate alır.
3. Taraflardan her biri, bu hükmü nasıl uyguladığı hakkında diğer Tarafları bilgilendirir.
4. Protokolün 18 ila 20. maddelerinde belirtilen uyuşmazlıkların çözümü usulü bu madde için geçerli değildir.

MADDE 12
ÖNLEYİCİ TEDBİRLER VE ACİL DURUMA HAZIR OLMA VE MÜDAHALE

1. Antarktika Andlaşma bölgesindeki deniz kirliliği ile ilgili acil durumlara veya bu yöndeki tehditlere daha etkin şekilde müdahale edebilmek için Taraflar, Protokolün 15. maddesi uyarınca, Antarktika Andlaşma bölgesinde kullanılan (sabit sahaların veya gemilerin faaliyetlerinin parçası olan küçük botlar hariç) gemiler ve bilhassa, yük olarak petrol taşıyan gemilere yönelik, deniz çevresine giren sahil tesisinden kaynaklanan petrol dökülmelerine yönelik acil durumlar da dâhil, Antarktika Andlaşma bölgesindeki deniz kirliliğine müdahale için acil durum planları geliştirir. Bu amaçla Taraflar:
  - (a) bu tür planların hazırlanması ve uygulanması hususunda işbirliği yaparlar; ve
  - (b) Komitenin, Uluslararası Denizcilik Örgütü ve diğer uluslararası kuruluşların görüş ve tavsiyesini alırlar.
2. Taraflar ayrıca, kirlilik ile ilgili acil durumlara ortak müdahale için usuller tesis ederler ve bu usullere uygun şekilde gerekli müdahale eylemlerini gerçekleştirirler.

MADDE 13
GÖZDEN GEÇİRME

Taraflar, Antarktika deniz çevresinin kirlenmesini önlemek, azaltmak ve buna müdahale etmek için, bu Ekin amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla MARPOL 73/78 kapsamında yapılan ve kabul edilen tadiller ve yeni yönetmelikler de dâhil bu Ekin hükümlerini ve diğer tedbirleri sürekli olarak gözden geçirirler.

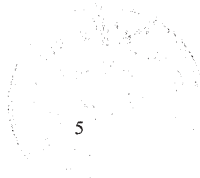
MADDE 14
MARPOL 73/78 İLE İLİŞKİ

MARPOL 73/78'e de Taraf olan Taraflar ile ilgili olarak, bu Ekteki hiçbir husus, sözkonusu sözleşmeden doğan hak ve yükümlülükleri azaltmaz.

MADDE 15
TADİL VEYA DEĞİŞİKLİK

1. Bu Ek, Antarktika Andlaşmasının IX. maddesinin 1. fıkrasına göre kabul edilecek bir önlem ile tadil edilebilir veya değiştirilebilir. Sözkonusu önlem aksini belirtmediği takdirde ve tadil veya değişikliğin kabul edildiği Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısının bitişinden itibaren bir yıllık bir süre zarfında Antarktika Andlaşması Danışma Taraflarından biri veya daha fazlası bu sürenin uzatılmasını istediğini veya Önlemi onaylamasının mümkün olmadığını Depozitere bildirmediği sürece, tadil veya değişiklik onaylanmış kabul edilir ve bu süre sonunda yürürlüğe girer.

2. Bu ekte yapılan, yukarıdaki 1. fıkraya uyarınca yürürlüğe giren her türlü değişiklik veya tadil, Depoziter tarafından ilgili onay bildirimini alındığında, onay bildirimini sunan Taraf için de yürürlüğe girmiş olur.

XVI-10 SAYILI TAVSİYE KARARINA EK

**ANTARKTİKA ANDLAŞMASI ÇEVRE KORUMA PROTOKOLÜ EK V
BÖLGE KORUNMASI VE YÖNETİMİ**

**MADDE 1
TANIMLAR**

İşbu Ek çerçevesinde:

- (a) "İlgili makam", işbu Ek çerçevesinde izin verme konusunda Taraflardan birinin yetkilendirdiği herhangi bir kişi veya kurumu ifade eder;
- (b) "İzin", ilgili makam tarafından verilen yazılı resmi izni ifade eder;
- (c) "Yönetim Planı", Antarktika Özel Korunmalı Bölgesinde veya Antarktika Özel Yönetimli Bölgesindeki faaliyetlerin yönetilmesi ve buralardaki özel değerlerin veya değerlerin korunmasına yönelik bir planı ifade eder.

**MADDE 2
AMAÇLAR**

Bu Ekte belirtilen amaçlar çerçevesinde, herhangi bir deniz bölgesi de dâhil tüm bölgeler, Antarktika Özel Korunmalı Bölgesi veya Antarktika Özel Yönetimli Bölgesi olarak belirlenebilir. Bu Bölgelerdeki faaliyetler, bu Ekin hükümleri uyarınca kabul edilen Yönetim Planlarına uygun olarak yasaklanır, sınırlanır veya yönetilir.

**MADDE 3
ANTARKTİKA ÖZEL KORUNMALI BÖLGELERİ**

1. Deniz bölgesi de dâhil her türlü bölge, önemli çevresel, bilimsel, tarihi, estetik veya doğal yaşam değerlerini, bu değerlerin herhangi bir kombinasyonunu veya devam eden ve yahut planlanan bilimsel araştırmaları korumak amacıyla Antarktika Özel Korunmalı Bölgesi olarak belirlenebilir.

2. Taraflar, sistematik çevresel-coğrafi bir çerçeve içerisinde, aşağıdakileri Antarktika Özel Korunmalı Bölgeleri olarak belirler ve bu bölgeler kapsamına almaya çaba gösterir:

- (a) İnsan faaliyetlerinden etkilenmiş yerlerle gelecekte kıyaslama yapılabilmesi için insan müdahalesinden korunmuş bölgeler;
- (b) Buz ve su ekosistemleri de dâhil başlıca temsili kara ekosistemlerinin ve deniz ekosistemlerinin örnekleri;
- (c) Burada yavrulayan başlıca yerli kuş ve memeli kolonileri de dâhil, önemli veya sıra dışı tür karışımlarının yer aldığı bölgeler;
- (d) Herhangi bir türün tipik yeri veya tek bilinen yaşam alanı;

- (e) Devam eden veya planlanan bilimsel araştırmalar için özel önemi olan bölgeler
- (f) Olağanüstü jeolojik, buzulbilimsel veya jeomorfolojik özelliklerin örnekleri;
- (g) Olağanüstü estetik ve doğal yaşam değeri olan bölgeler;
- (h) Tanınmış tarihi değeri olan sahalar veya eserler ve
- (i) Yukarıdaki 1. fıkrada belirtilen değeri için uygun olabilecek diğer bölgeler.

3. Daha önceki Antarktika Andlaşması Danışma Toplantılarında Özel Korunmalı Bölgeler ve Özel Bilimsel Değeri olan Alanlar olarak belirlenmiş olan bölgeler Antarktika Özel Korunmalı Bölgeleri olarak tayin edilmiş olup, buna göre tekrardan adlandırılır ve numaralandırılır.

4. Bir Antarktika Özel Korunmalı Bölgesine giriş, 7. madde uyarınca çıkarılan bir izne uygun şekilde olması haricinde yasaktır.

MADDE 4

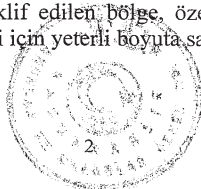
ANTARKTİKA ÖZEL YÖNETİMLİ BÖLGELERİ

1. Deniz bölgeleri de dâhil, faaliyetlerin yürütüldüğü veya gelecekte faaliyetlerin yürütülebileceği bölgeler, faaliyetlerin planlama ve koordinasyonuna yardımcı olmak, muhtemel ihtilafları önlemek, Taraflar arasındaki işbirliğini geliştirmek veya çevresel etkileri en aza indirmek için Antarktika Özel Yönetimli Bölgeleri olarak belirlenebilir.
2. Antarktika Özel Yönetimli Bölgeleri şunları kapsayabilir:
  - (a) Karşılıklı müdahale riski veya birikimli çevresel etki riskinin söz konusu olduğu faaliyetlerin yürütüldüğü bölgeler ve
  - (b) Tanınmış tarihi değeri olan sahalar veya eserler.
3. Antarktika Özel Yönetimli Bölgelerine giriş izin gerektirmez.
4. Yukarıdaki 3. fıkraya bakılmaksızın, Antarktika Özel Yönetimli Bölgeleri, 7. Madde uyarınca verilen bir izinle girilmesi haricinde girişi yasak olan bir veya birden fazla Antarktika Özel Korunmalı Bölgesi içerebilir.

MADDE 5

YÖNETİM PLANLARI

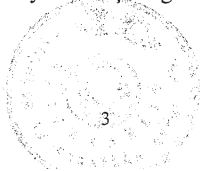
1. Herhangi bir Taraf, Komite, Antarktika Bilimsel Araştırma Komitesi veya Antarktika Deniz Canlı Kaynaklarının Korunması Komisyonu, Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısına bir Yönetim Planı teklif etmek suretiyle herhangi bir bölgenin Antarktika Özel Korunmalı Bölgesi veya Antarktika Özel Yönetimli Bölgesi olarak belirlenmesi teklifini getirebilir.
2. Bu şekilde belirlenmesi teklif edilen bölge, özel koruma ve yönetimin gerekli görüldüğü değerlerin korunabilmesi için yeterli boyuta sahip olmalıdır.

3. Teklif Edilen Yönetim Planları, duruma göre, şunları içerir:

- (a) Özel korumayı veya yönetimi gerekli kılan değer veya değerlere ilişkin bir açıklama;
- (b) Bu değerlerin korunması veya yönetilmesi için Yönetim Planının amaç ve hedeflerine ilişkin bir açıklama;
- (c) Özel koruma veya yönetimin gerekli görüldüğü değerleri korumak için üstlenilecek yönetim faaliyetleri;
- (d) Varsa, bu belirlemenin süresi;
- (e) Aşağıdakiler de dâhil bölgenin tasviri:
  - (i) Coğrafi koordinatlar, sınır işaretleri ve bölgeyi tasvir eden doğal özellikler;
  - (ii) Denizden yaklaşma ve demir atmalar da dâhil bölgeye karadan, denizden veya havadan ulaşım, bölgedeki yaya ve araç yolları ile uçak rota ve iniş bölgeleri;
  - (iii) Bilimsel istasyonlar, araştırma veya barınak tesisleri de dâhil, bölge içerisindeki veya yakınındaki yapıların yeri; ve
  - (iv) İşbu Ek kapsamında tayin edilen diğer Antarktika Özel Korunmalı Bölgeleri veya Antarktika Özel Yönetimli Bölgeleri veya Antarktika Andlaşma sisteminin diğer unsurları çerçevesinde alınmış önlemlere göre belirlenmiş diğer korunmalı bölgeler;
- (f) Bölgede, yukarıdaki (b) bendinde belirtilmiş olan amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesi amacıyla faaliyetlerin yasaklandığı, kısıtlandığı veya yönetildiği sahaların belirlenmesi;
- (g) Bölgeyi çevreleyen özellikler ve bölge içerisindeki önemli özellikler açısından bölgenin sınırını açıkça belirten harita ve fotoğraflar;
- (h) Destekleyici belgeler;
- (i) Antarktika Özel Korunmalı Bölgesi olarak belirlenmesi teklif edilen herhangi bir alan ile ilgili olarak, aşağıdaki hususlara ilişkin ilgili makam tarafından verilebilecek izinlerin verilme şartlarının net bir şekilde açıklanması;
  - (i) Bölgeye giriş ve bölge içerisinde veya üzerinde hareket;
  - (ii) Zaman ve yer ile ilgili kısıtlamalar dâhil bölgede yürütülen veya yürütülebilecek faaliyetler;
  - (iii) Yapıların kurulması, değiştirilmesi veya kaldırılması;
  - (iv) Saha kamplarının yeri;
  - (v) Bölgeye getirilebilecek malzeme ve organizmalara ilişkin kısıtlamalar;
  - (vi) Yerli hayvan ve bitkilerin alınması veya bunlara zararlı şekilde müdahale edilmesi;
  - (vii) İzin sahibi tarafından bölgeye getirilmemiş herhangi bir şeyin toplanması veya kaldırılması;
  - (viii) Atıkların bertaraf edilmesi;
  - (ix) Yönetim Planının amaç ve hedeflerinin gerçekleştirilmeye devam edilebilmesini sağlamak için gerekli olabilecek önlemler ve
  - (x) Bölgeye yapılacak ziyaretler için ilgili makama sunulacak raporlara ilişkin zorunluluklar;

- (j) Antarktika Özel Korunmalı Bölgesi olarak belirlenmesi teklif edilen bir alan ile ilgili olarak; aşağıdakilere ilişkin davranış kuralları:
- (i) Bölgeye giriş ve bölge içerisinde veya üzerinde hareket;
  - (ii) Zaman ve yer ile ilgili kısıtlamalar dâhil bölgede yürütülen veya yürütülebilecek faaliyetler;
  - (iii) Yapıların kurulması, değiştirilmesi veya kaldırılması;
  - (iv) Saha kamplarının yeri;
  - (v) Yerli hayvan ve bitkilerin alınması veya bunlara zararlı şekilde müdahale edilmesi;
  - (vi) Ziyaretçi tarafından bölgeye getirilmemiş herhangi bir şeyin toplanması veya kaldırılması;
  - (vii) Atıkların bertaraf edilmesi ve
  - (viii) Bölgeye yapılacak ziyaretler için ilgili makama sunulacak raporlara ilişkin zorunluluklar ve
- (k) Tarafların, yürütmeyi teklif ettikleri faaliyetlerden önce bilgi alışverişi yapması gereken durumlarla ilgili hükümler.

MADDE 6
BELİRLEME PROSEDÜRLERİ

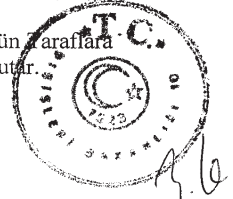
1. Teklif Edilen Yönetim Planları, Komiteye, Antarktika Bilimsel Araştırma Komitesine ve yerine göre, Antarktika Deniz Canlı Kaynaklarının Korunması Komisyonuna sunulur. Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısına sunulacak önerileri hazırlarken Komite, Antarktika Bilimsel Araştırma Komitesi ve yerine göre, Antarktika Deniz Canlı Kaynaklarının Korunması Komisyonu tarafından sunulan görüş ve önerileri de dikkate alır. Daha sonra Yönetim Planları Antarktika Andlaşması Danışma Taraflarınca Antarktika Andlaşmasının IX. maddesinin 1. fıkrası uyarınca Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısında alınacak bir önlemlerle onaylanabilir. Önlem aksini belirtmediği takdirde, kabul edildiği Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısının bitişinden sonraki 90 gün içerisinde Antarktika Andlaşması Danışma Taraflarından biri veya daha fazlası bu sürenin uzatılmasını istediğini veya önlemlerle onaylanmasının mümkün olmadığını bildirmemiş takdirde, bu sürenin sonunda Plan onaylanmış kabul edilir.

2. Protokolün 4. ve 5. maddelerindeki hükümlere istinaden, Antarktika Deniz Canlı Kaynaklarının Korunması Komisyonunun önceden onayını almadan hiçbir deniz bölgesi Antarktika Özel Korunmalı Bölgesi veya Antarktika Özel Yönetimli Bölgesi olarak belirlenmez.

3. Yönetim Planı aksini öngörmediği takdirde, Antarktika Özel Korunmalı Bölgesi veya Antarktika Özel Yönetimli Bölgesi, belirsiz bir süre için tayin edilmiş olur. En az her beş yılda bir olmak üzere Yönetim Planı gözden geçirilir. Gerekliğinde Plan güncellenir.

4. Yönetim Planları, yukarıdaki 1. fıkraya uyarınca tadil edilebilir veya iptal edilebilir.

5. Onaylandıktan sonra Yönetim Planları derhal Depoziter tarafından bütün taraflara dağıtılır. Depoziter, hâlihazırda onaylanmış tüm Yönetim Planlarının kaydını tutar.

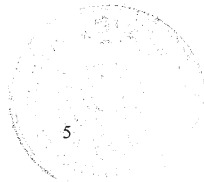

MADDE 7
İZİNLER

1. Taraflardan her biri, o bölgeye ilişkin Yönetim Planının gerekliliklerine uygun bir şekilde Antarktika Özel Korunmalı Bölge içerisine girmek ve bu bölgede faaliyette bulunabilmek için izinleri verecek uygun bir makam tayin eder. İzin ile beraber Yönetim Planının ilgili bölümleri de verilir ve Bölgenin genişliği ve yeri, izin verilen faaliyetler, faaliyetlere ne zaman, nerede ve kim tarafından izin verildiği ve Yönetim Planının getirdiği diğer şartlar da belirtilir.
2. Daha önceki Antarktika Andlaşması Danışma Toplantılarında belirlenmiş ve Yönetim Planı olmayan bir Özel Korunmalı Bölgenin olması durumunda, ilgili makam, başka bir yerde gerçekleştirilemeyecek ve o Bölgedeki doğal ekolojik sistemi tehlikeye atmayacak zorunlu bir bilimsel amaç için izin verebilir.
3. Taraflardan her biri izin sahiplerinin, ilgili Antarktika Özel Korunmalı Bölgesindeyken iznin bir kopyasını beraberinde bulundurmalarını şart koşar.

MADDE 8
TARİHİ YERLER VE ESERLER

1. Antarktika Özel Korunmalı Bölgesi veya Antarktika Özel Yönetimli Bölgesi olarak belirlenen veya bu Bölgeler içerisinde bulunan bilindik tarihi değeri yüksek yerler ve tarihi eserler Tarihi Yerler ve Eserler olarak listelenir.
2. Taraflardan her biri, Antarktika Özel Korunmalı Bölgesi veya Antarktika Özel Yönetimli Bölgesi olarak tayin edilmemiş veya böyle bir Bölge içerisinde bulunmayan, bilindik tarihi değeri yüksek yerlerin veya eserlerin, Tarihi Yer ve Eser olarak listelenmesini teklif edebilir. Listeye alma teklifi Antarktika Andlaşmasının IX. maddesinin 1. fıkrası uyarınca Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısında alınacak bir önlem ile Antarktika Andlaşması Danışma Taraflarınca onaylanabilir. Önlem aksini belirtmediği sürece teklifin kabul edildiği Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısının kapanmasından sonraki 90 gün içerisinde Antarktika Andlaşması Danışma Taraflarından biri veya daha fazlası bu sürenin uzatılmasını istediğini veya önlemi onaylamasının mümkün olmadığını Depozitere bildirmedeği takdirde, teklif bu sürenin sonunda onaylanmış kabul edilir.
3. Daha önceki Antarktika Andlaşması Danışma Toplantılarında bu şekilde listelenmiş olan mevcut Tarihi Yerler ve Eserler, işbu madde kapsamında Tarihi Yer ve Eser listesine dâhil edilir.
4. Listelenmiş Tarihi Yerlere ve Eserlere zarar verilmez, bunlar kaldırılmaz veya imha edilmez.
5. Tarihi Yer ve Eserler listesi, yukarıdaki 2. fıkra uyarınca tadil edilebilir. Depoziter, mevcut Tarihi Yer ve Eserlerin bir listesini tutar.

MADDE 9
BİLGİ VE TANITIM

1. Antarktika'yı ziyaret eden veya ziyaret etmeyi düşünen kişilerin, işbu Madde hükümlerini anlaması ve bunlara riayet etmesini sağlamak için Taraflardan her biri, bilhassa aşağıdakileri açıklayan bilgileri kamuoyunun istifadesine sunar:

- (a) Antarktika Özel Korumalı Bölgelerinin ve Antarktika Özel Yönetimli Bölgelerinin yerleri;
- (b) Bu Bölgelerin listesi ve haritaları;
- (c) Her bir Bölgeye ilişkin yasaklar listesini de içeren Yönetim Planları;
- (d) Tarihi Yer ve Eserlerin yeri ve varsa ilgili yasak ve kısıtlamalar.

2. Taraflardan her biri, Antarktika Özel Korumalı Bölgelerin, Antarktika Özel Yönetimli Bölgelerin ve Tarihi Yer ve Eserlerin yerinin ve mümkünse sınırlarının topografik haritalarda, hidrograf haritalarında ve diğer ilgili yayınlarda gösterilmesini sağlar.

3. Taraflar, uygun durumlarda, Antarktika Özel Korumalı Bölgeleri, Antarktika Özel Yönetimli Bölgeleri ile Tarihi Yer ve Eserlerin sınırlarının sahada uygun şekilde işaretlenmesini sağlamak için işbirliği yapar.

MADDE 10
BİLGİ TEATİSİ

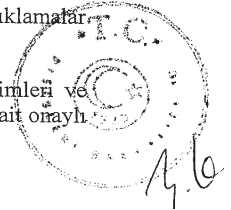
1. Taraflar aşağıdaki hususlar için düzenlemeler yapar:

- (a) Antarktika Özel Korumalı Bölgelerine yapılan denetim ziyaretlerinin ve Antarktika Özel Yönetimli Bölgelerine yapılan denetim ziyaretlerinin raporları da dâhil ziyaret raporlarının ve izinlerin kayıtlarını da içeren kayıtların toplanması ve teatisi;
- (b) Antarktika Özel Korumalı Bölgeleri, Antarktika Özel Yönetimli Bölgeleri veya Tarihi Yer ve Eserlerden herhangi birinde oluşabilecek önemli değişiklik veya zarar ile ilgili bilgi edinilmesi ve bu bilgilerin teatisi ve
- (c) Aşağıdaki 2. fıkra uyarınca Taraflarca kayıtların ve bilgilerin teslim edileceği ortak formların oluşturulması.

2. Taraflardan her biri, bir önceki 1 Temmuz-30 Haziran döneminde bu Ek kapsamında çıkarılan izinlerin sayısı ve yapısı ile ilgili, her yılın Kasım ayının sonundan önce Tarafları ve Komiteyi bilgilendirir.

3. Antarktika Özel Korumalı Bölgelerinde veya Antarktika Özel Yönetimli Bölgelerinde araştırma faaliyeti veya diğer faaliyetleri yürüten, bu faaliyetleri finanse eden veya bunlara yetki veren Taraflardan her biri, bu tür faaliyetlerin bir kaydını tutar ve Antarktika Andlaşması uyarınca yıllık bilgi teatisinde, bir önceki yıl içerisinde bu bölgelerde kendi yetkisi altındaki kişilerce yürütülen faaliyetlere ilişkin özet açıklamaları sunar.

4. Taraflardan her biri, her yıl Kasım ayının sonundan önce, saha denetimleri ve Antarktika Özel Korumalı Bölgesine veya Antarktika Özel Yönetimli Bölgesine ait onaylı

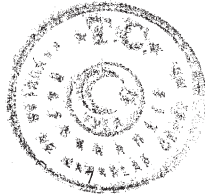
Yönetim Planı hükümlerine aykırı faaliyet vakalarını çözmek için hangi adımları attığı da dâhil, işbu Eki uygulamak için hayata geçirdiği önlemleri diğer Taraf'lara ve Komiteye bildirir.

MADDE 11
ACİL DURUMLAR

1. İşbu Ekte ortaya konan ve yetkilendirilen kısıtlamalar, insan hayatının, gemilerin, uçakların veya yüksek değerdeki donanımların ve tesislerin güvenliği veya çevrenin korunması ile ilgili acil durumlarda uygulanmaz.
2. Acil durumlarda yürütölen faaliyetler ile ilgili bildirim derhal tüm Taraf'lara ve Komiteye dağıtılır.

MADDE 12
TADİL VEYA DEĞİŞİKLİK

1. Bu Ek, Antarktika Andlaşmasının IX. maddesinin 1. fıkrasına uygun olarak kabul edilecek bir önlem ile tadil edilebilir veya değıştirilebilir. Önlem aksini belirtmediğı takdirde ve tadil veya değışikliğin kabul edildiğı Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısının bitişinden itibaren bir yıllık bir süre zarfında Antarktika Andlaşması Danışma Taraf'larından biri veya daha fazlası bu sürenin uzatılmasını istediğini veya önlemi onaylamasının mümkün olmadığını Depozitere bildirmediğı sürece, tadil veya değışiklik onaylanmış kabul edilir ve bu süre sonunda yürürlüğe girer.
2. Bu ekte yapılan, yukarıdaki 1. fıkraya uyarınca yürürlüğe giren her türlü değışiklik veya tadil, Depoziter tarafından ilgili onay bildirimini alındığında, onay bildirimini sunan Taraf için de yürürlüğe girmiş olur.

Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolü Ek VI

Çevresel Acil Durumlardan Doğan Sorumluluk

Dibace

Taraflar,

Çevresel acil durumların Antarktika çevresi ve bağlı ve ilgili ekosistemler üzerindeki etkisini önlemenin, en aza indirmenin ve sınırlamanın önemini *kabul ederek*;

Protokolün 3. maddesini, bilhassa Antarktika Andlaşması bölgesinde faaliyetlerin, bilimsel araştırmalara öncelik tanıyacak ve bu tür bilimsel araştırmalar yapılması için Antarktika'nın değerini koruyacak şekilde planlanması ve yürütülmesi hususunu *anımsayarak*;

Protokolün 15. maddesinde öngörölmüş olan çevresel acil durumlara karşı hızlı ve etkin müdahaleleri hayata geçirme ve Antarktika çevresi veya bağlı ve ilgili ekosistemler üzerinde potansiyel olumsuz etkileri olabilecek olaylara müdahale etmek için acil durum planları belirleme yükümlülüğünü *anımsayarak*;

Tarafların, Antarktika çevresinin ve bağlı ve ilgili ekosistemlerin kapsamlı şekilde korunmasına yönelik olarak Protokolün amaçlarıyla tutarlı olarak bir veya birden fazla Protokol ekinde, Andlaşma bölgesinde yürütölen ve Protokol kapsamına giren faaliyetlerden doğan zararlara ait sorumlulukla ilgili kural ve usuller belirlemeyi kabul ettiğı Protokolün 16. maddesini *anımsayarak*;

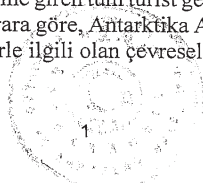
Ayrıca, Protokolün 16. maddesi uyarınca bir sorumluluk rejiminin tesisine yönelik ilk adım mahiyetinde, bir Ekin çevresel acil durumların sorumluluk yönlerini ele almasıyla ilgili olarak XXIV. Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısının 3 (2001) sayılı Kararına *dikkat çekerek*;

Antarktika Andlaşmasının IV. maddesi ve Protokolün 8. maddesini *göz önünde bulundurarak*;

Aşağıdaki hususlarda **mutabakata varmıştır**:

Madde 1 Kapsam

İşbu Ek, Antarktika Andlaşmasının VII. maddesinin 5. fıkrası uyarınca önceden bildirim gerekli olduğı bilimsel araştırma programları uyarınca Antarktika Andlaşma bölgesindeki, ilgili lojistik destek faaliyetleri de dâhil olmak üzere bilimsel araştırma programları, turizm ve tüm diğere devlet faaliyetleri ve devlet dışı faaliyetlerin yürütölmesi sırasında ortaya çıkabilecek acil durumlara uygulanır. Bu tür acil durumların önlenmesi ve bunlara müdahale edilmesine ilişkin önlemler ve planlar da bu Ekte yer alır. Bu Ek, Antarktika Andlaşma bölgesine giren tüm turist gemileri için de geçerlidir. Ayrıca, 13. madde uyarınca alınabilecek karara göre, Antarktika Andlaşması bölgesinde meydana gelen ve diğere gemiler ve faaliyetlerle ilgili olan çevresel acil durumları da kapsar.

Madde 2
Tanımlar

İşbu Ek çerçevesinde:

(a) "Karar", Antarktika Andlaşması Danışma Toplantılarının Usul Kuralları uyarınca alınmış ve XIX. Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısının 1 (1995) sayılı Kararında atıfta bulunulan bir Kararı ifade eder;

(b) "Çevresel acil durum", işbu Ekin yürürlüğe girmesinden sonra meydana gelmiş olan ve Antarktika çevresinde ciddi ve zararlı bir etkiye neden olan veya kısa süre içinde neden olma tehdidi barındıran, kazara olan herhangi bir olayı ifade eder;

(c) "Operatör", Antarktika Andlaşması bölgesinde yürütülecek faaliyetleri organize eden devlet veya devlet dışı gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder. Operatör, Antarktika Sözleşme bölgesinde yürütülecek faaliyetleri organize eden devlet veya devlet dışı gerçek veya tüzel kişinin çalışanı, yüklenicisi, alt yüklenicisi veya temsilcisi olan veya ona hizmet eden kişileri ve Devlet operatörü namına hareket eden bir yüklenici veya alt yüklenici olan tüzel kişileri kapsamaz.

(d) "Taraf Operatörü", Antarktika Sözleşmesi bölgesinde yürütülecek faaliyetleri, ilgili Tarafın ülkesinde organize eden operatörü ifade eder ve:

(i) Bu faaliyetler, Antarktika Andlaşması bölgesi için ilgili Tarafın iznine tâbidir veya

(ii) Antarktika Andlaşması bölgesindeki faaliyetlere resmi olarak izin vermeyen bir Taraf söz konusu olduğunda ise, bu faaliyetler ilgili Tarafın benzer bir düzenleyici sürecine tâbidir.

"Operatörü", "operatörün Tarafı" ve "bu operatörün Tarafı" terimleri de bu tanıma uygun şekilde yorumlanır;

(e) "Makul", önleyici önlemler veya müdahale eylemi için kullanıldığında, uygun, uygulanabilir, orantılı ve aşağıdakiler de dâhil nesnel ölçütlere ve bilgilere dayalı önlem ve eylemleri ifade eder:

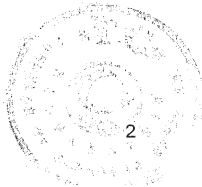
(i) Antarktika çevresine karşı riskler ve bunun doğal telafi/eski haline dönme hızı;

(ii) İnsan hayatı ve güvenliğine karşı riskler ve

(iii) Teknolojik ve ekonomik yapılabirlik;

(f) "Müdahale eylemi", çevresel acil durum meydana geldikten sonra, çevresel acil durumun etkisini önlemek, en aza indirmek veya sınırlamak için alınan, uygun durumlarda temizleme ve acil durumun ve etkisinin boyutunun belirlenmesini de içerebilecek, makul önlemleri ifade eder;

(g) "Taraflar", Protokolün 9. maddesi uyarınca işbu Ekin yürürlüğe girmiş olduğu Devletleri ifade eder.

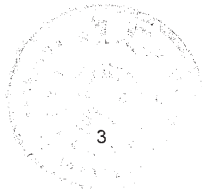

Madde 3
Önleyici Önlemler

1. Taraflardan her biri operatörlerinin, çevresel acil durumların ve muhtemel olumsuz etkilerinin riskini azaltmaya yönelik makul önlemler almasını şart koşar.
2. Önleyici önlemler şunları içerebilir:
  - (a) Tesislerin ve ulaşım araçlarının tasarım ve yapısına dâhil edilmiş özel yapılar veya donanımlar;
  - (b) Tesislerin ve ulaşım araçlarının işletim veya bakımına dâhil edilmiş özel usuller; ve
  - (c) Personele özel eğitim verilmesi.

Madde 4
Acil Durum Planları

1. Taraflardan her biri, operatörlerinin:
  - (a) Antarktika çevresi veya bağlı ve ilgili ekosistemler üzerinde olası olumsuz etkileri olabilecek olaylara müdahale etmek için acil durum planları belirlemesini ve
  - (b) Bu acil durum planlarının hazırlanması ve uygulanması hususunda işbirliği içinde hareket etmesini şart koşar.
2. Acil durum planları, duruma göre, aşağıdaki unsurları içerir:
  - (a) Olayın mahiyetine ilişkin bir değerlendirme yapılmasıyla ilgili usuller;
  - (b) Bildirim usulleri;
  - (c) Kaynakların tespit edilmesi ve seferber edilmesi;
  - (d) Müdahale planları;
  - (e) Eğitim;
  - (f) Kayıt tutma ve
  - (g) Seferberliğin sonlandırılması.
3. Taraflardan her biri, çevresel acil durumların ivedilikle bildirilmesi ve çevresel acil durumlara ortak müdahaleyle ilgili usuller belirler ve uygular ve çevresel acil durumlara sebep olan operatörleri tarafından bildirim usullerinin ve ortak müdahale usullerinin kullanılmasını teşvik eder.

Madde 5
Müdahale Eylemi

1. Taraflardan her biri operatörlerinin, söz konusu operatörün faaliyetlerinden kaynaklanan çevresel acil durumlara karşı hızlı ve etkin müdahale gerçekleştirmesini şart koşar.
2. Bir operatörün hızlı ve etkin şekilde acil duruma müdahale etmemesi durumunda, söz konusu operatörün Tarafı ve diğer Taraflar, kendileri adına bu tür işlemleri yapmak için özel olarak yetkilendirilmiş temsilci ve operatörleri aracılığıyla yapılması da dâhil, bu tür müdahaleyi yapmaya teşvik edilmektedir.
  - a) Yukarıdaki 2. fıkra uyarınca çevresel acil durumlara müdahale etmek isteyen diğer Taraflar, söz konusu operatörün Tarafının kendisinin müdahale etmesi için Antarktika Andlaşması Sekreterliğine ve operatörün Tarafına bu yöndeki niyetlerini önceden bildirir; ancak Antarktika çevresine önemli ve zararlı etkinin kısa sürede gerçekleşeceği ve her koşulda hemen müdahale etmenin makul bir adım olacağı durumlar istisnadır.
  - b) Bu diğer Taraflar, Antarktika çevresine önemli ve zararlı etkinin çok yakın olduğu ve her koşulda hemen müdahale etmenin makul olacağı veya operatörün Tarafının müdahaleyi kendisi yapacağını makul bir süre içerisinde Antarktika Andlaşması Sekreterliğine bildirmediği veya bu bildirimden sonra makul bir süre içerisinde müdahalenin yapılmamış olması durumları hariç, yukarıdaki 2. fıkra uyarınca çevresel acil müdahale etmezler.
  - c) Operatörün Tarafının müdahaleyi kendisi yapması, fakat başka Taraf veya Tarafların da yardım etmesini kabul etmesi durumunda, operatörün Tarafı müdahale faaliyetlerini koordine eder.

4. Ancak, hangi Tarafın, şayet böyle bir Taraf varsa, operatörün Tarafı olduğunun belirsiz olduğu veya birden fazla böyle Tarafın olabileceği durumlarda, müdahale eden Taraflar, uygun danışmalarda bulunmak için elinden geleni yapar ve mümkünse Antarktika Andlaşması Sekreterliğine bilgi verir.

5. Müdahale eden Taraflar, müdahale eden, çevresel acil durum yakınlarında faaliyet yürüten veya çevresel acil durumda başka bir biçimde etkilenmiş olan diğer tüm Taraflar ile danışmalarda bulunur ve koordineli şekilde çalışır ve mümkün olduğu durumlarda Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısı nezdinde daimi gözlemci delegeler, diğer kuruluşlar veya diğer ilgili uzmanlar tarafından verilen tüm uzman görüşlerini dikkate alır.

Madde 6
Sorumluluk

1. Faaliyetlerinden dolayı meydana gelmiş çevresel acil durumlara hızlı ve etkin şekilde müdahale edemeyen operatör, 5. maddenin 2. fıkrası uyarınca diğer Tarafların gerçekleştirdiği müdahalenin masraflarını ödemekten sorumlu olur.
2. (a) Bir Devlet operatörünün hızlı ve etkin müdahale gerçekleştirmesi gerektiği, fakat gerçekleştirmediği ve herhangi bir Tarafça herhangi bir müdahalenin yapılmadığı durumda, Devlet operatörü, yapılmış olması gereken müdahalenin masraflarını 12. maddede belirtilen fona ödemekle yükümlüdür.

(b) Devlet operatörü olmayan bir operatörün hızlı ve etkin müdahale gerçekleştirmesi gerektiği, fakat herhangi bir Tarafça herhangi bir müdahalenin yapılmadığı durumlarda, Devlet operatörü olmayan operatör, yapılmış olması gereken müdahaleyle ilgili masrafları mümkün olduğunca yansıtan bir tutarı ödemekten sorumlu olur. Söz konusu tutar doğrudan 12. maddede belirtilmiş fona, o operatörün Tarafına veya 7. maddenin 3. fıkrasında anılan mekanizmayı uygulayan Tarafa ödenir. Bu parayı alan Taraf, 12. maddede atıfta bulunulan fona en az operatörden alınan paraya eşit bir miktarda katkıda bulunmak için elinden geleni yapar.

3. Kusursuz sorumluluk geçerlidir.

4. İki veya daha fazla operatörün faaliyetlerinden dolayı herhangi bir acil durum olduğunda, söz konusu operatörler müştereken ve müteselsilen sorumlu olur, ancak çevresel acil durumun yalnızca bir kısmının kendi faaliyetlerinden kaynaklandığını kanıtlayan bir operatör, sadece bu kısımdan sorumlu olur.

5. Bir Taraf, savaş gemileri, deniz kuvvetleri yardımcı gemisi veya sahip olduğu veya işlettiği ve o sırada ticari olmayan devlet hizmetleri için kullandığı diğer gemi veya uçakların neden olduğu çevresel acil durumlara hızlı ve etkin şekilde müdahale edememesiyle ilgili olarak işbu Madde kapsamında sorumlu olmakla birlikte, bu Ekte belirtilen hiçbir husus, bu tür savaş gemileri, deniz kuvvetleri yardımcı gemisi veya diğer gemi veya uçakların uluslararası hukuktan doğan devlet muafiyetine halel getirmeyi amaçlamamaktadır.

Madde 7 **Davalar**

1. Yukarıdaki 6. maddenin 1.fıkrası kapsamındaki sorumlulukla ilgili olarak Devlet operatörü olmayan bir tarafa karşı sadece 5. maddenin 2. fıkrası uyarınca müdahale eylemi gerçekleştirmiş olan bir Taraf dava açabilir ve bu dava, operatörün kurulu bulunduğu veya ana iş merkezinin bulunduğu veya ikamet ettiği yerdeki en fazla bir Tarafın mahkemelerinde açılabilir. Ancak, operatör Taraflardan birinde kurulu değilse veya ana iş merkezi Taraflardan birinde değilse veya olağan ikamet yeri Taraflardan birinde değilse, söz konusu dava 2. maddenin (d) fıkrasında yer alan anlam çerçevesinde operatörün Tarafındaki mahkemelerde açılabilir. Bu tür tazminat davaları, müdahale eylemi başladıktan sonraki üç yıl içerisinde veya davayı açan Tarafın, hangisi daha geçse, operatörün kimliğini öğrendiği veya mantıken öğrenmiş olması gerektiği tarihi izleyen üç yıl içerisinde açılır. Hiçbir durumda Devlet operatörü olmayan bir operatöre karşı açılan dava, müdahale eyleminin başladığı tarihten sonra 15 yıldan uzun bir süre zarfında başlatılmaz.

2. Taraflardan her biri mahkemelerinin, yukarıdaki 1. fıkraya çerçevesinde bu davaların görülmesini sağlayacak gerekli yargı yetkisine sahip olmasını sağlar.

3. Taraflardan her biri, 2. maddenin (d) fıkrası bağlamında Devlet operatörü olmayan operatörleri bakımından ve mümkün olduğunca da sözkonusu Tarafda kurulu bulunan veya ana iş merkezi o Tarafda bulunan veya ikameti o Tarafda bulunan Devlet operatörü olmayan operatörler bakımından 6. maddenin 2. fıkrasının (b) bendinin uygulanması için iç hukukunda bir mekanizmanın bulunmasını sağlar. Taraflardan her biri, Protokolün 13.

maddesinin 3. fıkrası uyarınca bu mekanizmadan diğer tüm Tarafları haberdar eder. İşbu fıkra kapsamında Devlet operatörü olmayan belirli bir operatöre karşı 6. maddenin 2. fıkrasının (b) bendinin uygulanmasını sağlayabilecek birden fazla Tarafın olması durumunda, söz konusu Taraflar bu uygulamayı hangi Tarafın yürüteceği konusunda aralarında görüşmelidirler. Bu fıkrada bahsedilen mekanizma, mekanizmayı uygulamaya koymak isteyen Taraf çevresel acil durumdan haberdar olduktan sonra en geç 15 yıl içerisinde uygulamaya konur.

4. Bir Tarafın 6. maddenin 1. fıkrası kapsamında Devlet operatörü sıfatıyla sorumluluğu, yalnızca, Taraflarca tesis edilebilecek bir soruşturma usulü, Protokolün 18, 19 ve 20. maddelerinin hükümleri ve duruma göre Protokolün Tahkimle ilgili Lahikasına göre çözüme kavuşturulur.

5. (a) Bir Tarafın 6. maddenin 2. fıkrasının (a) bendi kapsamında Devlet operatörü sıfatıyla sorumluluğu, yalnızca Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısı yoluyla çözüme kavuşturulur; çözülememesi durumunda ise Taraflarca tesis edilebilecek soruşturma usulü, Protokolün 18, 19 ve 20. maddelerinin hükümleri ve duruma göre Protokolün Tahkimle ilgili Lahikasına göre çözüme kavuşturulur.

(b) Devlet operatörü tarafından gerçekleştirilmiş olması gereken ancak gerçekleştirilmemiş olan müdahale eyleminin maliyetleri, 12. maddede atıfta bulunulan fona ödenmek üzere bir Kararla onaylanır. Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısı gerektiğinde Çevre Koruma Komitesinin tavsiyesine başvurulmalıdır.

6. İşbu Ek çerçevesinde, Protokolün 19. maddesinin 4. fıkrası, 19. maddesinin 5. fıkrası ve 20. maddesinin 1. fıkrasının hükümleri ve duruma göre, Protokolün Tahkimle ilgili Lahikası yalnızca, çevresel acil durumla ilgili üstlenilmiş müdahale eyleminin tazminatı veya bir Tarafın fona yapılacak ödemeyle ilgili olarak Devlet operatörü sıfatıyla sorumluluğu için geçerlidir.

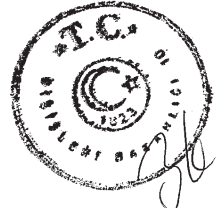
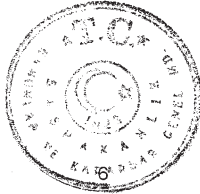
Madde 8

Sorumluluktan Muafiyet

1. Bir operatör, çevresel acil durumun aşağıdaki nedenlerden kaynaklandığını kanıtlaması durumunda, 6. madde uyarınca sorumlu olmaz:

(a) İnsan hayatını ve güvenliğini koruma altına almak için gereken eylem veya ihmal;

(b) Çevresel acil durumların riskini ve bunların olası olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik tüm makul önleyici önlemlerin alınmış olması koşuluyla, genelde veya duruma özgü olarak Antarktika koşullarında makul ölçüde öngörülemez şekilde istisnai özelliklere sahip doğal bir afet teşkil eden bir durum;

- (c) Terör eylemi veya
- (d) Operatörün faaliyetlerine karşı savaş fiili.
2. Bir Taraf veya kendisi namına bu tür bir adım atma konusunda özel olarak yetkilendirilmiş temsilcileri veya operatörleri, söz konusu müdahale eyleminin her şartta makul olduğu ölçüde, 5. maddenin 2. fıkrası uyarınca kendisi tarafından gerçekleştirilen bir müdahale eyleminden kaynaklanan çevresel acil durumdan sorumlu olmaz.

Madde 9 Sorumluluk Sınırları

1. Her bir çevresel acil durum açısından 6. maddenin 1. fıkrası veya 6. maddenin 2. fıkrası kapsamında her bir operatörün sorumlu olabileceği en fazla tutar aşağıdaki gibidir:

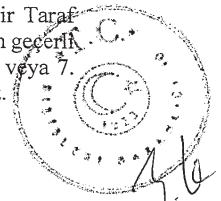
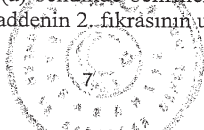
- (a) Bir geminin karıştığı bir olaydan kaynaklanan bir çevresel acil durum için:
- (i) Tonilatosu 2.000 tonu geçmeyen bir gemi için bir milyon SDR;
- (ii) Belirtilen tonilatoyu aşan gemiler için, yukarıdaki (i) bendinde belirtilen tutara ek olarak:
- 2.001'den 30.000'e kadar her bir ton için 400 SDR;
  - 30.001'den 70.000 tona kadar her bir ton için, 300 SDR ve
  - 70.000 tonun üzerinde her bir ton için, 200 SDR;
- (b) bir geminin karışmadığı bir olaydan kaynaklanan çevresel acil durum için, üç milyon SDR.

2. (a) yukarıdaki 1. fıkranın a bendine bakılmaksızın, işbu Ek aşağıdakileri etkilemez:

- (i) Geçerli herhangi bir uluslararası sorumluluk tahdidi sözleşmesi kapsamındaki bir sorumluluğu veya sorumluluk sınırlandırma hakkını veya
- (ii) Bu tür herhangi bir sözleşme kapsamında, bazı hak iddialarına karşı sınırların hariç tutulmasına ilişkin yapılmış bir çekincenin uygulanması;

ancak uygulanan sınırların en az izleyen sınırlar kadar yüksek olması gerekmektedir: 2.000 tonu aşmayan tonilatoya sahip bir gemi için, bir milyon SDR; bu tonun üzerinde bir tonilatoya sahip bir gemi için, 2.001 ve 30.000 arasında bir tonilatoya sahip bir gemi için, her bir ton için ek 400 SDR; 30.001 ile 70.000 tona arasında bir tonilatoya sahip bir gemi için her bir tonu 300 SDR ve 70.000 tonu geçen her bir ton için 200 SDR.

(b) yukarıdaki (a) bendindeki hiçbir husus, Devlet operatörü sıfatıyla bir Taraf veya yukarıda bahsedilen türden bir sözleşmeye taraf olmayan Taraflar için geçerli olan yukarıdaki 1. fıkranın (a) bendinde belirtilen sorumluluk sınırlarını veya 7. maddenin 1. fıkrası ile 7. maddenin 2. fıkrasının uygulanmasını etkilemez.

3. Operatörün fiil veya ihmalden kaynaklanan çevresel acil durumun, bu tür bir acil duruma sebep olma niyetiyle veya bu tür bir acil durumun ortaya çıkabileceği ihtimalini bilerek pervasızca yapıldığının kanıtlanması durumunda sorumluluk sınırlanmaz.

4. Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısı, yukarıdaki 1. fıkranın (a) bendinde ve 1. fıkranın (b) bendinde belirtilen sınırları her üç yılda bir veya Taraflardan birinin talep etmesi durumunda daha erken sürede gözden geçirir. Taraflar arasında görüşüldükten sonra ve bilimsel ve teknik tavsiyelere de dayanarak belirlenecek bu limitlerde yapılacak herhangi bir değişiklik, 13. maddenin 2. fıkrasında belirtilen usul çerçevesinde yapılır.

5. İşbu Madde çerçevesinde:

(a) "Gemi", deniz çevresinde kullanılan her tipteki gemiyi ifade eder ve hidrofil botları, hava yastıklı araçları, batiskafaları, yüzen araçlar ve sabit veya yüzen platformları içerir;

(b) "SDR", Uluslararası Para Fonu tarafından tanımlanmış olan Özel Çekme Haklarını ifade eder;

(c) Bir geminin tonilatosu, 1969 tarihli Gemilerin Tonilatolarını Ölçme Uluslararası Sözleşmesinin I numaralı Ekinde belirtilmiş olan tonilato ölçüm kurallarına göre hesaplanmış gros tonilatodur.

Madde 10 **Devlet Sorumluluğu**

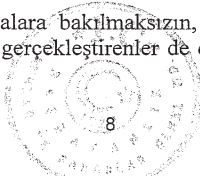
Bir Taraf, işbu Eke uygunluğu temin etmek amacıyla kanun ve yönetmeliklerin, idari eylemlerin ve icra önlemlerinin çıkarılması da dâhil kendi yetkisi dâhilinde gerekli önlemleri almış olduğu ölçüde, Devlet operatörleri dışında bir operatörün müdahale etmemesinden sorumlu tutulmaz.

Madde 11 **Sigorta ve Diğer Finansal Güvenceler**

1. Taraflardan her biri operatörlerinin, 6. maddenin 1. fıkrası kapsamındaki sorumluluğu 9. maddenin 1. fıkrası ve 9. maddenin 2. fıkrasında ortaya konan geçerli sınırlara kadar kapsayacak yeterli sigorta veya banka garantisi veya benzer bir finansal kuruluş garantisi gibi diğer finansal güvenceyi temadi etmesini şart koşar.

2. Taraflardan her biri operatörlerinin, 6. maddenin 2. fıkrası kapsamındaki sorumluluğu 9. maddenin 1. fıkrası ve 9. maddenin 2. fıkrasında ortaya konan geçerli sınırlara kadar kapsayacak yeterli sigorta veya banka garantisi veya benzer bir finansal kuruluş garantisi gibi diğer finansal güvenceyi temadi etmesini şart koşabilir.

3. Yukarıdaki 1. ve 2. fıkralara bakılmaksızın, bir Taraf bilimsel araştırmaların yürütülmesiyle ilgili faaliyetleri gerçekleştirenler de dâhil, kendi Devlet operatörleriyle ilgili dâhili sigorta sağlayabilir.

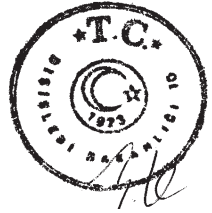
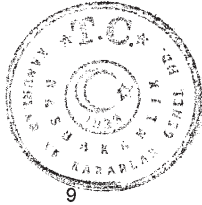

Madde 12
Fon

1. Antarktika Andlaşması Sekreterliği, çalışma şartnamesi de dâhil Taraflarca alınacak Kararlara uygun bir şekilde, diğerleri ile beraber, bir ya da birçok Tarafın 5. maddenin 2. fıkrası uyarınca müdahale eylemi gerçekleştirmesi sırasında yaptığı makul ve haklı masrafların karşılanmasını sağlamak amacıyla bir fon tesis eder ve bu fonu yönetir.
2. Taraflardan herhangi biri veya Taraflar, geri ödemenin fondan yapılması için Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısına teklifte bulunabilir. Bu tür bir teklifi Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısı onaylayabilir ve bu durumda, teklif bir Kararla onaylanır. Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısı, yerine göre bu tür bir teklifle ilgili olarak Çevre Koruma Komitesinin tavsiyesini alabilir.
3. Sorumlu operatörün, geri ödemeyi talep eden Tarafın operatörü olması; sorumlu operatörün kimliğinin bilinmemesi veya sorumlu operatörün bu Ekin hükümlerine tabi olmaması; ilgili sigorta şirketinin veya finansal kuruluşun öngörülemelik zaafı veya 8. maddedeki bir muafiyetin uygulanması gibi özel durum ve kıstaslar, yukarıdaki 2. fıkraya çerçevesinde Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısında usulünce nazara alınır.
4. Herhangi bir Devlet veya kişi, fona gönüllü katkıda bulunabilir.

Madde 13
Tadil veya Değişiklik

1. Bu Ek, Antarktika Andlaşmasının IX. maddesinin 1. fıkrasına göre kabul edilen bir Önlemlerle tadil edilebilir veya değiştirilebilir.
2. Önlemin 9. maddenin 4. fıkrası kapsamında olması durumunda veya herhangi bir diğer durumda, aksini belirtmediği takdirde ve tadil veya değişikliğin kabul edildiği Antarktika Andlaşması Danışma Toplantısının bitişinden itibaren bir yıllık bir süre zarfında Antarktika Andlaşması Danışma Taraflarından biri veya daha fazlası bu sürenin uzatılmasını istediğini veya Önlemi onaylamasının mümkün olmadığını Depozitere bildirmedeği sürece, tadil veya değişiklik onaylanmış kabul edilir ve bu süre sonunda yürürlüğe girer.
3. Bu ekte yapılan, yukarıdaki 1. veya 2. fıkraya uyarınca yürürlüğe giren her türlü değişiklik veya tadil, Depoziter tarafından ilgili onay bildirimini aldığı anda, onay bildirimini sunan Taraf için de yürürlüğe girmiş olur.

TBMM Basımevi - 2016